

Załącznik 1
do Uchwały Nr 2/2017
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 12 stycznia 2017 r.

RAPORT Z WIZYTACJI
(profil ogólnoakademicki)

dokonanej w dniach 14-15 grudnia 2017 na kierunku
filologia bałtycka
prowadzonym
na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego

Warszawa 2017

Informacja o wizytacji i jej przebiegu 4

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej.....	4
1.2. Informacja o procesie oceny	4
Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku.....	5
Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej	6
Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej	7
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni.....	7
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1	7
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	12
<u>Dobre praktyki</u>	13
<u>Zalecenia</u>	13
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	13
2.1. Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia.....	13
2.2. Skuteczność osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.....	13
2.3. Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia	13
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2	14
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	24
Dobre praktyki	25
Zalecenia	26
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	26
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3	26
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	31
Dobre praktyki	32
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	32
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4	32
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	35
Dobre praktyki	35
Zalecenia	36
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	38
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5	36
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	37
Dobre praktyki	37
Zalecenia	37
Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia	37

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6	37
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	38
Dobre praktyki	38
Zalecenia	38
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	38
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7	38
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	40
Dobre praktyki	40
Zalecenia	40
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia	40
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8	41
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	42
Dobre praktyki	42
Zalecenia	42
Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny.....	42
Załączniki:	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 4. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego)....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 5. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy nie mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego)....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 6. Wykaz modułów zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 7. Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: prof. dr hab. Dariusz Dolański, członek PKA

członkowie:

1. prof. dr hab. Nicole Nau, ekspert PKA
2. dr hab. Norbert Ostrowski, ekspert PKA
3. mgr Grzegorz Kołodziej, ekspert do spraw postępowania oceniającego
4. Patrycja Piłat, ekspert ds. studenckich
5. Damian Strojny, student obserwator

1.2. Informacja o procesie oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku filologia bałtycka prowadzonym na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonego przez komisję na rok akademicki 2017/2018. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz trzeci. Poprzednia ocena odbyła się w roku akademickim 2011/2012 i zakończyła się wydaniem oceny pozytywnej. Ocena uwzględnienia uwag PKA z ostatniej wizytacji będzie ujęta w dalszej części raportu.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny programowej Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytację poprzedzono zapoznaniem się zespołu oceniającego z raportem samooceny przedłożonym przez uczelnię. Natomiast raport zespołu oceniającego został opracowany na podstawie hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy prac etapowych oraz losowo wybranych prac dyplomowych wraz z ich recenzjami, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z władzami uczelni i wydziału, pracownikami, przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, absolwentami, a także studentami ocenianego kierunku.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

Nazwa kierunku studiów	Filologia bałtycka	
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	Studia I i II stopnia	
Profil kształcenia	Profil ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	Studia stacjonarne	
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek (w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia)	Obszar nauk humanistycznych	
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 nr 179 poz. 1065)	Dziedzina nauk humanistycznych Dyscypliny naukowe: językoznawstwo i literaturoznawstwo	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	Studia I stopnia – 6 semestrów / 180 ECTS Studia II stopnia – 4 semestry / 120 ECTS	
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	lituanistyka i lettonistyka	
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	Studia I stopnia – licencjat Studia II stopnia – magister	
Liczba nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego		
Studia	stacjonarne	niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	I stopień – 38 II stopień – 17	-
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	I stopień – 1958 II stopień – 1290 (bez zajęć ogólnouniwersyteckich)	-

Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	W pełni
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	W pełni
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	W pełni
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	W pełni
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia	Wyróżniająca
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	W pełni

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe argumenty i informacje oraz syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli 1.

Tabela 1

Kryterium	Ocena spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny	

¹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

1.1. Koncepcja kształcenia

1.2. Badania naukowe w dziedzinie nauki związanej z kierunkiem studiów

1.3. Efekty kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Koncepcja kształcenia

Koncepcja kształcenia na kierunku filologia bałtycka jest zbieżna z postulatami określonymi w misji Wydziału Polonistyki, która odpowiada misji i strategii rozwoju uczelni. Oprócz celu podstawowego, którym są badania nad literaturą, kulturą i językiem, kolejnymi zadaniami wydziału są: kształtowanie wzorców komunikacji publicznej zgodnie z zasadami kultury języka i etyki słowa oraz szerzenie znajomości języka polskiego i wiedzy o kulturze polskiej poza granicami kraju. Szczególnie ostatni postulat jest ważnym elementem w działalności Katedry Językoznawstwa Ogólnego, Wschodnioazjatyckiego Porównawczego i Bałtystyki, ponieważ kształci ona specjalistów w zakresie języków i literatur bałtyckich, a tym samym szerzy wiedzę o Litwie i Łotwie, co przekłada się pośrednio na stosunki polsko-litewskie i polsko-łotewskie, na postrzeganie tych krajów i ich kultury przez społeczeństwo polskie oraz na postrzeganie Polski przez społeczeństwa Litwy i Łotwy. Istotnym postulatem misji kierunku jest więc budowanie mostów pomiędzy Polską a krajami bałtyckimi na płaszczyźnie naukowej, kulturowej i społecznej. Wprowadzenie do programu nauczania obowiązkowych kursów literaturoznawstwa i językoznawstwa oraz zobligowanie studentów do zaliczenia określonej liczby zajęć ogólnouniwersyteckich do wyboru koreluje z ujętym w strategii uczelni postulatem zapewnienia wszechstronnego, akademickiego wykształcenia, a nie tylko kierunkowego i specjalistycznego.

Koncepcja kształcenia realizowana na kierunku filologia bałtycka uwzględnia potrzeby otoczenia społecznego, gospodarczego i kulturalnego oraz tendencje zmian, jakie zachodzą w dyscyplinach naukowych, z których kierunek się wywodzi. Wyraża się to przede wszystkim w koncepcji kształcenia językowego, obejmującej przygotowanie w zakresie trzech języków obcych, dajecie absolwentów kierunku szczególnie poszukiwane kompetencje, zwłaszcza w zakresie kontaktów gospodarczych z krajami nadbałtyckimi. W praktyce oznacza to, że absolwent studiów pierwszego stopnia powinien zdobyć kompetencję językową w zakresie języka litewskiego (podstawowego na kierunku) na poziomie B2+ i łotewskiego (jako dodatkowego na kierunku) na poziomie B1, natomiast absolwent studiów drugiego stopnia odpowiednio dla litewskiego – C2 i łotewskiego – C1. Na filologii bałtyckiej prowadzone jest kształcenie w ramach specjalności (zarówno na studiach I i II stopnia) o nazwie lituanistyka i lettonistka. Nazwa ta nie w pełni oddaje znaczenie języków litewskiego i łotewskiego na

kierunku, sugerując ich równorzędność i zastąpiła lepiej oddającą koncepcję studiów, obowiązującą do 2017 roku nazwę: specjalność główna lituanistyka i dodatkowa lettonistyka.

Wybór ogólnoakademickiego profilu kształcenia został podyktowany myślą o przygotowaniu do studiów III stopnia, ale również o odnalezieniu się absolwentów na rynku pracy w instytucjach kulturalnych, edukacyjnych i muzealnych, ale także przedsiębiorstwach działających przede wszystkim na rynku polsko-litewskim i łotewskim. Jednostka realizując efekty kształcenia kładzie duży nacisk na wysoką kompetencję językową, co jest głównym narzędziem w przygotowaniu do podjęcia zatrudnienia i badań naukowych. Oba cele udaje się jednostce realizować o czym świadczy powiększająca się liczba doktorantów wywodzących się z ocenianego kierunku oraz znaczący procent absolwentów kierunku, którzy w swej działalności zawodowej wykorzystują znajomość języków bałtyckich.

W koncepcji kształcenia wykorzystano wzorce krajowe, wywodzące się z tradycji kształcenia na Wydziale Polonistyki UW oraz sugestie wynikające z poprzedniej wizytacji PKA, polegające na wzmocnieniu kształcenia w ramach języka łotewskiego, które zostały wzbogacone o doświadczenia zagranicznych partnerów z Litwy i Łotwy, z którymi jednostka współpracuje w ramach umów bilateralnych, wymiany w ramach programu ERASMUS oraz przy organizowaniu wspólnych konferencji. Kształcenie w zakresie filologii bałtyckich ma w skali europejskiej charakter niszowy i wzorce międzynarodowe kształtują się głównie w oparciu o doświadczenia samych krajów bałtyckich. Stąd przede wszystkim przyjęto kryteria stosowane przez instytucje litewskie przy określaniu poziomu językowego zdających egzamin z języka litewskiego, które są zgodne z kryteriami przyjętymi w ESOKJ. Jednostka utrzymuje także stałe kontakty z przedstawicielstwami dyplomatycznymi Litwy i Łotwy oraz firmami turystycznymi i tłumaczeniowymi, których opinie sukcesywnie wpływają na program studiów, głównie w zakresie korekty treści kształcenia. Ważnym źródłem wiedzy, dotyczącej aktualnych badań bałtystycznych oraz nowoczesnych rozwiązań w dydaktyce są też spotkania z przedstawicielami innych ośrodków zajmujących się kształceniem studentów szczególnie w zakresie filologii litewskiej, a wszystko to w ramach programów finansowanych przez stronę litewską, które to programy obejmują m.in. kursy językowe, szkoły letnie oraz staże dla studentów i pracowników bałtystyki. Jednostka systematycznie otrzymuje z zagranicy najnowsze podręczniki do nauki języka oraz książki, które wzbogacają bibliotekę. *Niemalą wpływ na kształtowanie koncepcji mają uczelnie litewskie działające we współpracy z Uniwersytetem Warszawskim w ramach projektów finansowanych z funduszy strukturalnych UE (programy Litwa tu i tam w 2012-14 oraz Lituanistika pasaulio universitetuose, 2015-21), dotyczy on głównie proponowanych studentom treści kształcenia. Jednoznacznie pozytywnie należy ocenić inicjatywy podejmowane przez kierownictwo jednostki, których celem jest konfrontowanie programu studiów wizytowanego kierunku z programami studiów o zbliżonym profilu realizowanymi w innych ośrodkach akademickich. W tym celu w maju 2017 r. katedra zorganizowała symposium pn. „Kierunki rozwoju bałtystyki w Polsce”, w którym uczestniczyli przedstawiciele ośrodków prowadzących w Polsce studia bałtystyczne.*

Jednostka prowadzi także ewaluację programu studiów wśród studentów. Pod wpływem ich opinii i potrzeb zmodyfikowano koncepcję studiów, w kierunku zwiększenia liczby zajęć translatorycznych (→ kryterium 3).

Oryginalność ocenianego kierunku w stosunku do innych podobnych realizowanych w polskich uczelniach polega na połączeniu kształcenia językowego w zakresie dwóch języków bałtyckich przy utrzymaniu jako trzeciego języka lektoratu do wyboru. Kształcenie w zakresie dwóch języków bałtyckich stanowi dobre rozwiązanie do przygotowania do prowadzenia badań w zakresie językoznawstwa i literaturoznawstwa, a jego wzbogacenie o najczęściej wybierany język angielski daje studentom decydującym się na drogę rozwoju naukowego możliwość korzystania z europejskich osiągnięć nauki, a studentom podejmującym pracę zawodową wysoko cenione na rynku pracy kompetencje językowe w zakresie trzech języków obcych.

Badania naukowe związane z kierunkiem studiów

Oceniany kierunek studiów merytorycznie prowadzony jest przez Katedrę Językoznawstwa Ogólnego, Wschodnioazjatyckiego Porównawczego i Bałtystyki, która prowadzi badania w trzech dziedzinach: językoznawstwa ogólnego, językoznawstwa wschodnioazjatyckiego i bałtystyki, przy czym wyniki badań prowadzonych w językoznawczych dziedzinach pozabałtystycznych przekładają się na sposób realizacji programu kształcenia, w szczególności w zakresie zdobywania przez studentów kompetencji badawczych. W trakcie zajęć szeroko wykorzystuje się materiał języków bałtyckich dla egzemplifikacji zagadnień z zakresu pragmatyki, językoznawstwa generatywnego czy analizy honoryfikatywności, a także lingwistyki migowej. Główne kierunki badań w zakresie bałtystyki obejmują językoznawstwo bałtystyczne (lituanistyczne i lettonistyczne) oraz literaturoznawstwo lituanistyczne i kulturoznawstwo lettonistyczne. W latach 2012-2015 katedra brała udział w prowadzonym na Uniwersytecie Wileńskim międzynarodowym projekcie badawczym *Valency, Argument Realisation and Grammatical Relations in Baltic*, w którym uczestniczyło kilkoro jej pracowników. Projekt ten zaowocował publikacjami w prestiżowym międzynarodowym wydawnictwie, w tym trzema monografiami zbiorowymi. Ważnym elementem badań prowadzonych w katedrze są studia nad gwarami litewskimi z wykorzystaniem metod korpusowych, które realizowane są m.in. w międzynarodowej sieci *Clarin*, obejmującym korpusy równoległe i ich anotację semantyczno-składniową. Nowym kierunkiem badań bałtystycznych, rozwijanym w katedrze we współpracy z Pracownią Lingwistyki Migowej są badania nad litewskim i łotewskim językiem migowym.

W związku z prowadzonym kierunkiem studiów w katedrze rozwijają się także badania literaturoznawcze, które skupiają się na wiekach XIX-XXI. W badaniach tych literatura i kultura litewska rozpatrywane są w ścisłym powiązaniu z literaturą i kulturą polską lub polskojęzyczną, głównie XIX wieku. Pewną lukę w obszarach prowadzonych badań, choć nie mającą zasadniczego wpływu dla realizacji programów studiów, bo język łotewski ma na kierunku charakter pomocniczy, stanowią badania nad literaturą łotewską. Połączenie

polonistycznych i bałtystycznych wątków badawczych, odkrywanie paraleli i związków polsko-litewskich w literaturze i kulturze jest ważnym aspektem polskiej bałtystyki, i taki profil zapewnia też integrację prowadzonych w katedrze badań w szerszy kontekst działalności badawczej Wydziału Polonistyki. Badania dotyczące literatury najnowszej koncentrują się na literackich gatunkach pogranicznych, takich jak esej, a także krytyce i prozie litewskiego modernizmu, z uwzględnieniem związków pomiędzy literaturą a sztukami plastycznymi.

Opisane powyżej kierunki badań znajdują odzwierciedlenie w tematach prac licencjackich i magisterskich oraz w problematyce podejmowanej podczas innych zajęć. W Katedrze wydawana jest publikacja seryjna *Prace bałtystyczne* (do tej pory ukazało się 6 tomów), w której prezentowane są rozprawy naukowe dotyczące języków, literatur i kultur bałtyckich. Jest to również czasopismo, w którym swoje prace publikują magistranci i doktoranci katedry. Ponadto od ośmiu lat w katedrze wydawane jest unikatowe, anglojęzyczne pismo *Baltic Linguistics*, specjalizujące się w pracach wykorzystujących nowoczesny aparat lingwistyczny.

Podsumowując, prowadzone w jednostce badania mają charakter kompleksowy, odpowiadają dyscyplinom naukowym, do których zostały przypisane efekty kształcenia, i umożliwiają one studentom osiągnięcie kierunkowych efektów kształcenia.

Efekty kształcenia

Kierunkowe efekty kształcenia zostały przyjęte w 2012 roku (*Uchwała nr 512 Senatu Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 16 maja 2012 r. w sprawie określenia efektów kształcenia dla kierunków studiów na Uniwersytecie Warszawskim*, załącznik 2) i zmodyfikowane w 2016 roku (*Uchwała nr 152 Senatu Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 20 kwietnia 2016 r. w sprawie zatwierdzenia efektów kształcenia dla kierunków studiów prowadzonych przez Wydział Polonistyki*, załącznik 1-2). Zmiana ta, jak wynika z przedstawionej dokumentacji, ma jednak głównie charakter semantyczny, a nie merytoryczny. Realizacja skorygowanych efektów kształcenia zaczęła się w roku akademickim 2016/2017.

Efekty kształcenia na filologii bałtyckiej są spójne ze wszystkimi efektami kształcenia dla obszaru kształcenia w zakresie nauk humanistycznych, poziomu i profilu ogólnoakademickiego, do którego kierunek został przyporządkowany, określonymi w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego. Zostały one sformułowane odpowiednio dla trzech kategorii: wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych, w taki sposób, że każdemu kierunkowemu efektowi kształcenia odpowiadają od jednego do dwóch obszarowych efektów kształcenia. Są one sformułowane w sposób jasny i zrozumiały.

Efekty kształcenia na studiach I stopnia uwzględniają efekty związane z podstawową wiedzą dotyczącą dyscypliny językoznawstwo i literaturoznawstwo, metodologią badań naukowych oraz głównymi osiągnięciami nauki w dziedzinie nauk humanistycznych, umiejętnościami przygotowującymi do prowadzenia badań naukowych w zakresie warsztatu badawczego oraz posługiwania się właściwą terminologią, a także kompetencjami społecznymi odnoszącymi się m.in. do otwartości poznawczej i obiektywizmu w prowadzeniu badań. Na II stopniu studiów efekty te są pogłębione i poszerzone, odnoszą się do wiedzy szczegółowej, jej samodzielnego wykorzystywania w prowadzonych badaniach i ich samodzielnego planowania.

Duży nacisk położono na umiejętności w zakresie znajomości języka obcego. W zakresie języków kierunkowych na studiach I stopnia – język litewski (podstawowy na kierunku) na poziomie B2+ i łotewski (jako dodatkowy na kierunku) na poziomie B1, natomiast na studiach II stopnia odpowiednio dla litewskiego – C2 i łotewskiego – C1. Ponadto efekty kształcenia na studiach I stopnia przewidują umiejętności językowe dla nowożytnego niekierunkowego języka obcego na poziomie B2.

Kierunkowe efekty kształcenia zostały stworzone z troską o zdobycie przez studenta wiedzy teoretycznej, umiejętności oraz kompetencji społecznych związanych z przygotowaniem do prowadzenia badań naukowych na studiach I stopnia i ich prowadzenia na studiach II stopnia. Zakładają one, że po ukończeniu studiów na kierunku filologia bałtycka w ramach specjalności lituanistyka i lettonistyka, student posiada wiedzę o miejscu i znaczeniu filologii w relacji do innych nauk oraz o specyfice przedmiotowej i metodologicznej filologii bałtyckiej, o powiązaniach filologii bałtyckiej z głównymi dyscyplinami naukowymi – językoznawstwem i literaturoznawstwem; uporządkowaną wiedzę ogólną i szczegółową obejmującą terminologię, teorie i metodologie z zakresu językoznawstwa i literaturoznawstwa, zna metody badawcze właściwe dla językoznawstwa diachronicznego i synchronicznego, historii literatury, teorii literatury, metody dotyczące nabywania języka rodzimego i obcego oraz podstawową terminologię z zakresu akwizycji języków. Zna i rozumie podstawowe pojęcia i zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej i prawa autorskiego, posiada m.in. umiejętności wyszukiwania, analizy, oceny, selekcji i wykorzystania informacji ze źródeł tradycyjnych i elektronicznych, krytycznego spojrzenia na proces historyczno-literacki i właściwie sytuuje w nim różne zjawiska społeczno-kulturowe, formułuje w mowie i na piśmie problemy badawcze właściwe dla filologii, stawia tezy oraz artykułuje własne poglądy w sprawach literackich, kulturowych i społecznych dotyczących krajów bałtyckich, prowadzi na poziomie podstawowym pracę badawczą pod kierunkiem opiekuna naukowego. W zakresie kompetencji społecznych zdobywanych podczas procesu kształcenia student pozyskuje świadomość posiadanej przez siebie wiedzy i zna zakres nabytych umiejętności, rozumie potrzebę ciągłego dokształcania się i rozwoju zawodowego, umie współpracować w grupie, jest otwarty na nowe idee i gotów do zmiany opinii w świetle dostępnych danych i argumentów, ma świadomość znaczenia europejskiego i narodowego dziedzictwa kulturowego dla rozumienia wydarzeń społecznych i kulturalnych, odpowiedzialnie przygotowuje się do przyszłej pracy, jest zdolny do porozumiewania się z osobami z innego obszaru kulturowego i otwarty na dialog społeczny.

Wszyscy studenci ocenianego kierunku uzyskują te same efekty kształcenia i są one możliwe do osiągnięcia w trakcie studiów. Efekty kształcenia sformułowane dla poszczególnych przedmiotów są korelowane z kierunkowymi efektami kształcenia i zazwyczaj zostały sformułowane w sposób prawidłowy z użyciem właściwego metajęzyka. Przykładem spotykanych jednak niejasności jest sformułowanie efektów kształcenia dla realizowanych na I stopniu studiów praktyk kierunkowych. Praktyki budzą także wątpliwości, co do przyporządkowanych im kierunkowych efektów kształcenia. Przypisano im trzynastcie zróżnicowanych kierunkowych efektów kształcenia obejmujących zarówno umiejętności i kompetencje badawcze, translatoryczne, umiejętności posługiwania się językiem na poziomie

komunikacyjnym oraz dodatkowo takie kompetencje społeczne jak dbałość o kulturę fizyczną oraz bezpieczeństwo i higienę pracy, umiejętność współpracy w grupie, uczestnictwo w życiu naukowym i kulturalnym czy świadomość znaczenia europejskiego i narodowego dziedzictwa kulturowego. Tak zróżnicowane efekty kształcenia są praktycznie niemożliwe do realizacji w pojedynczych instytucjach, w których odbywają się praktyki (→ kryterium 2). Ujęcie efektów kształcenia w sylabusie praktyk zawodowych także nie pozwala na ich identyfikację z kierunkowymi efektami kształcenia. Np. „poszerzenie wiedzy zdobytej na studiach i rozwijanie umiejętności jej wykorzystania” jest tak szerokim sformułowaniem, że nie pozwala zidentyfikować o jakie obszary wiedzy i umiejętności zdefiniowane w kierunkowych efektach kształcenia chodzi.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Koncepcja kształcenia na prowadzonym na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego i realizowanym przez Katedrę Językoznawstwa Ogólnego, Wschodnioazjatyckiego Porównawczego i Bałtystyki kierunku filologia bałtycka studiach I i II stopnia wynika ze strategii rozwoju wydziału i uczelni oraz uwzględnia potrzeby otoczenia społecznego, gospodarczego, kulturalnego a także tendencje zmian, jakie zachodzą w dyscyplinach naukowych, z których kierunek się wywodzi. Koncepcja kształcenia uwzględnia umiędzynarodowienie tego procesu oraz uwzględnia doświadczenia krajowe w zakresie kształcenia neofilologicznego i tradycje badawcze Wydziału Polonistyki UW. Koncepcja kształcenia zakłada uzyskanie przez studentów kompetencji językowych w zakresie dwóch języków bałtyckich – litewskiego jako podstawowego i łotewskiego jako dodatkowego, przy czym nazwa prowadzonej specjalności nie w pełni oddaje znaczenie obu języków na kierunku, sugerując ich równorzędność i zastąpiła lepiej oddającą koncepcję studiów, obowiązującą do 2017 roku nazwę: specjalność główna lituanistyka i dodatkowa lettonistyka. Ponadto wszyscy studenci kierunku uzyskują dodatkowe kompetencje językowe w zakresie jednego niekierunkowego obcego języka nowożytnego.

Badania naukowe prowadzone w Katedrze Językoznawstwa Ogólnego, Wschodnioazjatyckiego Porównawczego i Bałtystyki odpowiadają dyscyplinom naukowym, do których został przyporządkowany kierunek studiów. Problematyka podejmowanych badań mieści się w głównych nurtach badawczych nad językami i literaturą Litwy i Łotwy, co sprzyja włączaniu studentów do bieżących prac badawczych i w konsekwencji uzyskiwania efektów kształcenia w zakresie pogłębionej wiedzy i umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej.

Jednostka w sposób prawidłowy przyporządkowała efekty kształcenia na kierunku filologia bałtycka do obszaru nauk humanistycznych, dziedziny nauk humanistycznych i dyscyplin nauki – literaturoznawstwo i językoznawstwo. Efekty kierunkowe są spójne z efektami obszarowymi, we właściwy sposób definiując zakres wiedzy w powiązaniu z pokrewnymi dyscyplinami nauk humanistycznych, umiejętności i kompetencji społecznych, w tym niezbędnych w pracy badawczej. Efekty kształcenia na studiach II stopnia pogłębiają

i rozszerzają wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne opisane w efektach kształcenia na studiach I stopnia. Szczegółowe efekty kształcenia sformułowane dla poszczególnych przedmiotów są spójne z kierunkowymi efektami kształcenia. Zastrzeżenia budzi jednak przypisanie zbyt wielu zróżnicowanych kierunkowych efektów kształcenia do realizowanych na I stopniu studiów praktyk kierunkowych i ich zbyt ogólne, dające pole do szerokiej interpretacji, sformułowanie na poziomie modułu zajęć, czego wynikiem jest brak możliwości ich osiągnięcia przez wszystkich studentów w ramach praktyki, choć w ramach studiów w związku z ich realizacją także w innych modułach, są one na poziomie efektów kierunkowych osiąganane.

Dobre praktyki

Wyposażenie studentów w kompetencje językowe w zakresie trzech języków obcych na studiach I stopnia: w zakresie dwóch języków kierunkowych – język litewski (podstawowy na kierunku) na poziomie B2+ i łotewski (dodatkowy na kierunku) na poziomie B1 oraz nowożytny niekierunkowy język obcy na poziomie B2. Kształcenie w zakresie dwóch języków bałtyckich stanowi dobre rozwiązanie do przygotowania do prowadzenia badań w zakresie językoznawstwa i literaturoznawstwa, a jego wzbogacenie o najczęściej wybierany język angielski daje studentom decydującym się na drogę rozwoju naukowego możliwość korzystania z europejskich osiągnięć nauki, a studentom podejmującym pracę zawodową wysoko cenione na rynku pracy kompetencje językowe w zakresie wielu języków obcych.

Zalecenia

- 1) Dostosowanie nazwy specjalności do rzeczywistego zakresu kształcenia języków litewskiego i łotewskiego na kierunku.
- 2) Uzupelnienie kierunków badań naukowych o literaturoznawstwo łotewskie.
- 3) Przyporządkowanie do praktyk kierunkowych efektów kształcenia w liczbie umożliwiającej uzyskanie ich przez wszystkich studentów kierunku i sformułowanie efektów kształcenia na poziomie modułu w sposób umożliwiający ich identyfikację z kierunkowymi efektami kształcenia.
- 4) Dokonanie oceny sylabusów pod kątem jednoznaczności sformułowania efektów kształcenia na poziomie modułów zajęć.

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

- 2.1. Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia
- 2.2. Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia
- 2.3. Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Nakład pracy studenta

Czas kształcenia na studiach stacjonarnych I stopnia obejmuje sześć semestrów, dla których ukończenia należy uzyskać 180 punktów ECTS, co przekłada się na 1958 godzin zajęć kontaktowych na kierunku, którym odpowiada 166 ECTS i 40 godzin praktyk kierunkowych, którym odpowiadają 2 ECTS. Pozostałe 12 ECTS przeznaczone jest na przedmioty ogólnouniwersyteckie, w zakresie których liczba godzin uzależniona jest od ścieżki wybranej przez studenta. Na studiach II stopnia czas kształcenia obejmuje cztery semestry, dla ukończenia których należy uzyskać 120 punktów ECTS, co przekłada się na 1290 godzin kontaktowych na kierunku, którym odpowiada 113 ECTS. Pozostałe siedem ECTS przeznaczone jest na przedmioty ogólnouniwersyteckie, w zakresie których liczba godzin uzależniona jest od ścieżki wybranej przez studenta.

Studia licencjackie kończą się pisemną pracą licencjacką, egzaminem licencjackim i uzyskaniem tytułu zawodowego licencjata w ramach jednej z dwóch specjalizacji: literaturoznawczej lub językoznawczej. Studia II stopnia kończą się pisemną pracą magisterską, egzaminem dyplomowym i uzyskaniem tytułu zawodowego magistra.

Wyodrębnienie modułów zajęć i treści programowe

W sposób prawidłowy i czytelny zostały wyodrębnione główne moduły kształcenia na studiach I i II stopnia.

Program studiów I stopnia obejmuje kształcenie w ramach 18 modułów: MK1: praktyczna nauka języka litewskiego (540 godzin zajęć kontaktowych / 42ECTS); MK2: praktyczna nauka języka łotewskiego (270 h / 20 ECTS); MK3: gramatyka opisowa języków bałtyckich (120 h / 10 ECTS); MK4: literatury bałtyckie (120 h / 12 ECTS); MK5: wiedza o kulturze (90 h / 9 ECTS); MK6: historia i współczesność krajów bałtyckich 120 h / 11 ECTS; MK7 lub MK8: moduły specjalizacyjne do wyboru w zakresie językoznawstwa lub literaturoznawstwa, w tym seminarium dyplomowe (120 h / 25 ECTS); MK9: nauki o języku i literaturze (210 h / 18 ECTS) i MK18: praktyka kierunkowa. Ujęte w planie studiów moduły MK1-9 oraz 18 umożliwiają uzyskanie przez studentów kierunkowych efektów kształcenia związanych z dyscyplinami naukowymi, do których został przypisany kierunek studiów, osiągnięcie zakładanego poziomu znajomości języka litewskiego i łotewskiego oraz przygotowanie do prowadzenia badań naukowych w zaplanowanym czasie przy oszacowanym nakładzie pracy. Pozostałe moduły zajęć (MK10-17) obejmują zajęcia z zakresu historii filozofii, łaciny, niekierunkowego języka obcego, technologii informacyjnej, ochrony własności intelektualnej, wf, BHP oraz przedmioty ogólnouniwersyteckie.

Program studiów II stopnia składa się z 7 modułów: MK1: praktyczna nauka języka litewskiego z elementami przekładu (330 h / 26 ECTS); MK2: praktyczna nauka języka łotewskiego z elementami przekładu (330 h / 26 ECTS); MK3: historia języków bałtyckich (30 h / 4 ECTS); MK4: wybrane zagadnienia literatury i kultury krajów bałtyckich (120 h / 12 ECTS); MK5 lub MK6: moduły specjalizacyjne do wyboru w zakresie językoznawstwa lub

literaturoznawstwa, w tym seminarium dyplomowe. Moduł 7 przeznaczony jest na przedmioty ogólnouniwersyteckie w wymiarze 7 ECTS. Ujęte w planie studiów moduły MK1-6 umożliwiają uzyskanie przez studentów kierunkowych efektów kształcenia związanych z dyscyplinami naukowymi, do których został przypisany kierunek studiów, osiągnięcie zakładanego poziomu znajomości języka litewskiego i łotewskiego oraz włączenie studentów do prowadzenia badań naukowych w zaplanowanym czasie przy oszacowanym nakładzie pracy.

W programie studiów I i II stopnia uwzględniono moduły zajęć podlegające wyborowi przez studenta w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS wymaganej do osiągnięcia kwalifikacji określonego stopnia. Na studiach I stopnia jest to 54 punkty ECTS (30%) i na studiach II stopnia i 52 punkty ECTS (43%). Obejmują one na studiach I stopnia przedmioty ogólnouniwersyteckie, ale także przedmioty takie, jak: antropologia słowa/antropologia widowisk, językoznawstwo historyczno-porównawcze/typologia języków, konwersatoria i seminaria specjalizacyjne (specjalizacja literaturoznawcza i językoznawcza) oraz praktyka kierunkowa. Na studiach II stopnia są to konwersatoria i seminaria specjalizacyjne (specjalizacja literaturoznawcza i językoznawcza) oraz przedmioty ogólnouniwersyteckie. Program studiów I i II stopnia przewiduje także uzyskanie przez studentów w ramach zajęć ogólnouniwersyteckich minimum 5 punktów ECTS z zakresu nauk społecznych, a na studiach I stopnia zajęcia z wychowania fizycznego. Tym samym program studiów spełnia wymogi stawiane w *Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów* (Dz.U. z 30 września 2016 r, poz. 1596).

Dobór treści kształcenia umożliwia studentom zdobycie wiedzy teoretycznej i umiejętności badawczych oraz nabycie kompetencji społecznych zgodnie ze zdefiniowanymi efektami kształcenia. W programie studiów ocenianego kierunku znalazły się moduły przedmiotów ogólnohumanistycznych, w tym propedeutyka dyscyplin filologicznych oraz przedmiotów kierunkowych. Kluczowe treści programowe dobrane zostały tak, aby absolwent studiów pierwszego stopnia na kierunku filologia bałtycka zdobył umiejętności w zakresie języka litewskiego na poziomie B2+ i łotewskiego B1 oraz nowożytnego niekierunkowego języka obcego na poziomie B2. Koncepcja kształcenia na studiach magisterskich obejmuje intensywną praktyczną naukę języków litewskiego do poziomu C2 i łotewskiego do poziomu C1 oraz translatoria litewskie i łotewskie. Zastrzeżeń nie budzi kolejność modułów uwzględniających kształcenie językowe oraz językowo-literackie.

Jak wynika z analizy sylabusów zalecana literatura to w zdecydowanej większości publikacje, które ukazały się po roku 2000 i prezentują one najnowsze osiągnięcia nauki polskiej, litewskiej, łotewskiej i ogólnie europejskiej. Także podczas zajęć – co wykazały hospitacje zajęć – nauczyciele akademicy odwołują się do najnowszych osiągnięć nauki. Konkludując na podstawie katalogu przedmiotów, wykazów zalecanej literatury oraz hospitacji zajęć można stwierdzić, że treści programowe umożliwiają osiągnięcie przez studentów wszystkich kierunkowych efektów kształcenia.

Formy zajęć i metody kształcenia

Dla osiągnięcia zamierzonych efektów kształcenia stosowane są różnorodne formy zajęć i metody kształcenia. W planach studiów I i II stopnia zdecydowanie przeważają aktywizujące formy zajęć takie jak ćwiczenia, konwersatoria, proseminaria i seminaria. Na studiach I stopnia na wykłady przeznaczono zaledwie 11% zajęć, a na studiach II stopnia – 5%. Proporcje te w połączeniu z niewielką liczebnością grup studenckich, zapewniają możliwość realizacji przyjętych treści i osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Grupy lektoratowe liczą zwykle 7-8 osób, seminaryjne i konwersatoryjne są mniejsze: 3-7 osób.

Metody kształcenia stosowane na kierunku filologia bałtycka są nakierowane na studenta, w zawiązku z małą liczbą osób dostosowywane są do ich indywidualnych potrzeb, uwzględniają samodzielne uczenie się i pozostają zgodne z tradycjami kształcenia uniwersyteckiego. Ich podstawą jest bezpośredni kontakt studentów z nauczycielami akademickimi w procesie przekazywania wiedzy i kształcenia umiejętności badawczych oraz kompetencji społecznych. Najczęściej stosowanymi metodami dydaktycznymi są: analiza i interpretacja tekstów źródłowych, problemowa dyskusja, prezentacja z wykorzystaniem środków multimedialnych (lub bez), omawianie projektów prac oraz samych prac zaliczeniowych, semestralnych, rocznych i dyplomowych. Ważnym elementem kształcenia przygotowującym studentów do podjęcia badań (na poziomie licencjackim) i umożliwiającym studentom prowadzenie badań (na poziomie magisterskim) jest współpraca opiekunów prac dyplomowych ze studentami, która w przypadku filologii bałtyckiej – z racji niewielkiej liczby seminarzystów, zwłaszcza na studiach magisterskich – ma często charakter indywidualnych konsultacji. Plan studiów I stopnia przewiduje także zajęcia prowadzone przez Internet. Są to technologie informacyjne (30 h / 2 punkty ECTS), BHP (4 h / 0,5 ECTS) oraz podstawy ochrony własności intelektualnej (4 h / 0,5 ECTS). Stanowią one niespełna 2% godzin zajęć przyporządkowanych do kierunku studiów. W formie tej można też zaliczyć część zajęć ogólnouniwersyteckich. Wszystkie one prowadzone są na platformie KAMPUS (Ogólnouniwersytecka Platforma E-learningowa) z zachowaniem procedur określonych przez Centrum Otwartej i Multimedialnej Edukacji UW zgodnymi z odnośnymi przepisami. Prowadzący kursy na wspomnianej platformie zobowiązani są do odbycia odpowiedniego szkolenia. Na stronie COME znajdują się też wszelkie potrzebne instrukcje dla studentów zapisujących się na te kursy.

Opieka i wspieranie studentów w procesie uczenia się dokonuje się poprzez zapewnienie studentom indywidualnych kontaktów z wykładowcami poza zajęciami oraz możliwość zadawania pytań w trakcie zajęć. Wykładowcy starają się mieć czas dla studentów, także poza godzinami dyżurów, zapewniając kontakt indywidualny, przez pocztę elektroniczną, a także poprzez portale społecznościowe. Studenci to doceniają, czemu dali wyraz podczas spotkania ZO PKA. Jednostka motywuje studentów do prowadzenia badań oraz publikowania lub prezentacji ich wyników, jak również uczestniczenia w różnych formach komunikacji naukowej poprzez realizację projektów popularno-naukowych, naukowych i kulturalnych z udziałem studentów, których współorganizatorami są odpowiednie jednostki działające przy

ambasadach Litwy i Łotwy. Jedną z takich inicjatyw był współtworzony przez studentów i absolwentów bałtystyki pod auspicjami Ambasadora Republiki Łotewskiej największy w historii leksykografii polskiej *Słownik łotewsko-polski (Latviešu-poļu vārdnīca)*. W 2017 roku członkowie działającego przy katedrze Koła Naukowego Bałtystów dołączyli do nagrodzonego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego projektu *Balticarium*, którego celem jest upowszechnianie wiedzy o Morzu Bałtyckim i propagowanie postaw proekologicznych. Na potrzeby projektu studenci, pod opieką wykładowców, wykonują tłumaczenia treści zawartych na stronie www.balticarium.com na język litewski i łotewski. Koło naukowe organizuje także cykliczne imprezy poświęcone literaturze litewskiej i łotewskiej. Studenci kierunku mają także możliwość publikacji swoich najlepszych prac w wydawanych w katedrze czasopismach naukowych.

Indywidualny proces kształcenia przewidziany jest dla studentów uzyskujących odpowiednio wysoką średnią ocen (indywidualny program studiów), zaś rozwój własnych zainteresowań umożliwiony jest poprzez odpowiednio dobraną ścieżkę zajęć w ramach przedmiotów do wyboru, wyjazdy zagraniczne, w których mogą brać udział wszyscy studenci kierunku. Zainteresowania studentów brane są pod uwagę przy ustalaniu tematów prac seminaryjnych i magisterskich, a także przy ustalaniu programu seminarium magisterskiego. Wszyscy studenci i pracownicy mają bezpłatny dostęp do WiFi.

Choć pewne rodzaje niepełnosprawności stanowią istotną przeszkodę w studiach filologicznych to jednostka jest przygotowana na prowadzenia zajęć dla osób z różnymi dysfunkcjami. Uczelniane Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych zapewnia m.in. pomoc asystentów transportowych, niezbędny sprzęt adaptacyjny, organizację transportu dla osób z niepełnosprawnością ruchową, przygotowanie materiałów w alternatywnych formach zapisu. Na poziomie katedry wykładowcy przygotowani są do stosowania elastycznych metod kształcenia w powiązaniu z możliwością ich dostosowania do potrzeb studentów niepełnosprawnych.

Zajęcia odbywają się od poniedziałku do piątku, rozpoczynają się o godz. 8.00 lub 9.45 i trwają najpóźniej do 16.30. Pomiędzy blokami zaplanowane jest 15 minut przerwy, co odpowiada zasadom higieny pracy.

Praktyki zawodowe

Plan studiów I stopnia przewiduje praktyki kierunkowe w wymiarze 40 godzin, którym odpowiadają 2 punkty ECTS. O miejsca odbywania praktyk proponują studenci po uprzednim skonsultowaniu tej kwestii z opiekunem praktyk. Z większością instytucji, w których przeprowadzane są praktyki jednostka prowadzi sformalizowaną lub niesformalizowaną współpracę. Są to:

- Ambasada Republiki Łotewskiej w Warszawie,
- Centrum Litewskie przy Ambasadzie Republiki Litewskiej w Warszawie,
- Ambasada Republiki Litewskiej w Warszawie ,
- Stowarzyszenie Litwinów w Polsce w Warszawie,

- Radio Wnet Sp. z o.o. w Warszawie,
- Litewskie Centrum Kultury Ludowej w Puńsku,
- Polsko-Łotewska Izba Gospodarcza w Warszawie,
- Teatr Studio im. St. I. Witkiewicza w Warszawie,
- Muzeum Historii Żydów Polskich w Warszawie,
- Kreatywne biuro tłumaczeń *Linguaforum* w Warszawie,
- Jednoosobowa działalność gospodarcza – pilot wycieczek i tłumacz w Warszawie,
- Biblioteka Zakładu Bałtystyki i Katedry Językoznawstwa Ogólnego, Wschodnioazjatyckiego, Porównawczego i Bałtystyki UW.

W żadnej z tych instytucji z osobna nie można zrealizować wszystkich kierunkowych efektów kształcenia, które zostały przyporządkowane do praktyk. Np. efekt K_U02: „samodzielnie zdobywa wiedzę i rozwija umiejętności badawcze, kierując się wskazówkami opiekuna naukowego” nie jest możliwy do zrealizowania w większości z nich, podobnie efekt K_U13: „pisze prace pisemne w języku polskim oraz w językach bałtyckich zgodnie z wymaganiami określonymi dla poziomów kształcenia, z zakresu języka, literatury, historii, kultury Litwy i Łotwy, z wykorzystaniem różnych ujęć teoretycznych i różnych źródeł” trudno raczej zrealizować w biurach tłumaczeń, biurach turystycznych, radiu, bibliotece czy izbie gospodarczej. Przy czym, jak wspomniano w kryterium 1, efekty kształcenia na poziomie modułu praktyki zostały sformułowane w sposób ogólny i wieloznaczny, co utrudnia jeszcze właściwy dobór miejsc odbywania praktyk i opracowanie spójnego ich programu. Diagnozę tę potwierdza przygotowane przez jednostkę zestawienie, z którego wynika, że studenci w zależności od miejsca praktyki wykonują bardzo różne czynności. I tak w bibliotece zajmują się porządkowaniem księgozbioru i wpisywaniem go do elektronicznej bazy danych; w Centrum Litewskim przy Ambasadzie Republiki Litewskiej przygotowują i obsługują imprezy kulturalne, monitorują aktualne wydarzenia na Litwie i publikacje prasowe o wydarzeniach litewskich w Polsce oraz sprawują opiekę nad księgozbiorem, a w Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie zapoznają się z historią, zbiorami i metodyką prac terenowych Działu Archeologii Bałtów, tłumaczą teksty naukowe z języka litewskiego na polski. W każdej z podanych przykładowo instytucji studenci mają możliwość przeprowadzenia praktyki, która jest związana z kierunkiem studiów, w żadnej z nich jednak nie są w stanie zrealizować wszystkich przypisanych do praktyki kierunkowych efektów kształcenia.

Jednostka przygotowała sylabus praktyki, który zawiera wyciąg z przyjętych i dostępnych na stronie internetowej *Zasad odbywania praktyk na kierunku filologia bałtycka*. Zasady odbywania praktyk podają ogólne ich cele bez odniesienia do kierunkowych efektów kształcenia, wskazują osobę odpowiedzialną za nadzór nad nimi, wskazują na różne formy praktyk (zorganizowana, indywidualna, praca zawodowa, własna działalność gospodarcza) itd. Jednostka nie opracowała przy tym jednolitego dla wszystkich studentów programu praktyk, służącego realizacji przypisanych do nich efektów kształcenia. Programy praktyk są opracowywane indywidualnie na podstawie uzgodnień studenta z przyjmującą instytucją i zatwierdzane przez jednostkę jako ramowy program praktyki, który określa wymiar praktyki, czas jej odbywania i zakres obowiązków praktykanta.

Praktyki zawodowe stanowią słabszy punkt programu studiów i wymagają dopracowania pod względem programu umożliwiającego wszystkim studentom osiągnięcie wszystkich przypisanych do nich efektów kształcenia i doboru instytucji, w których są przeprowadzane.

Ocenianie stopnia osiągania efektów kształcenia. Zasady dyplomowania.

Stosowany system oceny osiągania efektów kształcenia zapewnia monitorowanie postępów w nauce. Jego zasady zostały skodyfikowane w *Systemie zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale Polonistyki UW* i są wspólne dla wszystkich poziomów kształcenia, kierunków studiów prowadzonych na Wydziale Polonistyki. Do metod oceny należą: egzamin bez dostępu do podręczników, egzamin dyplomowy, egzamin lub test z dostępem do podręczników, egzamin pisemny ograniczony czasowo, egzamin ustny, eseje, ocena umiejętności współdziałania w grupie, ocena umiejętności przygotowania pracy dyplomowej, ocena bieżącego przygotowania studenta do zajęć dydaktycznych, ocena ciągła umiejętności studenta podczas zajęć dydaktycznych, ocena merytorycznego wkładu studenta w dyskusję, ocena pracodawcy/opiekuna praktyk i koordynatora praktyk dotycząca kompetencji i umiejętności studentów odbywających praktyki zawodowe, prezentacja założeń i osiągniętych wyników pracy dyplomowej, prezentacje grupowe, prezentacje multimedialne, prezentacje wyników w formie ustnej, pisemnej, audiowizualnej lub elektronicznej, rozprawki/artykuly naukowe (prace roczne/semestralne), rozwiązywanie zadań problemowych, samoocena efektów kształcenia. Dobrym sposobem weryfikacji zdobytej przez studentów wiedzy są prace semestralne oraz prace roczne, które często są stosowane na ocenianym kierunku. Weryfikują one takie umiejętności badawcze jak dobór i selekcja materiału, jego analiza, formułowanie problemów badawczych, wyrażanie myśli i argumentacja, a wreszcie posługiwanie się aparatem naukowym. W przypadku rozprawek pisanych w języku obcym weryfikują one także stopień znajomości języków litewskiego lub łotewskiego. Tematyka prac etapowych jest ściśle powiązana z tematyką prowadzonych zajęć. Praca roczna może być podstawą do wystawienia oceny końcowej z danego przedmiotu (np. przedmioty antropologia kultury, wiedza o krajach bałtyckich) lub być warunkiem dopuszczenia do egzaminu (np. gramatyka opisowa języka litewskiego, historia współczesnej literatury litewskiej). Tematyka prac semestralnych i rocznych jest ściśle powiązana z tematyką zajęć i jest zatwierdzana przez prowadzącego zajęcia. Do Raportu Samooceny jednostka załączyła tabelę zawierającą szczegółowe metody weryfikacji efektów kształcenia na kierunku filologia bałtycka na studiach I i II stopnia. W tabeli uwzględnione zostały metody weryfikacji efektów kształcenia z zakresu trzech kategorii: wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych. Przedstawione metody weryfikacji efektów kształcenia są właściwe dla poszczególnych efektów kształcenia i zapewniają skuteczność weryfikacji stopnia ich osiągnięcia. Ocenianie stopnia osiągania efektów kształcenia w ramach poszczególnych przedmiotów dokonywane jest przez osoby je prowadzące.

Jednak, pomimo kompleksowego i różnorodnego systemu oceny stopnia osiągania efektów kształcenia zastrzeżenia budzą niektóre przygotowane narzędzia. Analiza prac etapowych wykazała, że nie zawsze test, pytania czy inne prace etapowe, w tym narzędzia służące

zaliczeniu przedmiotu odpowiadają zakładanemu poziomowi opanowania przez studentów kierunkowych efektów kształcenia. Wątpliwości w tym zakresie budzi np. egzamin z praktycznej nauki języka łotewskiego na studiach II stopnia, który zawierał różne pytania sprawdzające umiejętności czytania i pisanie w języku łotewskim oraz tłumaczenia z języka łotewskiego na język polski. Część zaproponowanych w nim zadań wydaje się nie odpowiadać poziomowi C1, który egzamin atestuje, lecz jest na niższym poziomie.

Odrębny problem stanowi weryfikacja efektów kształcenia przypisanych do praktyk kierunkowych. Jest on konsekwencją wskazanych wyżej wad w koncepcji praktyki. Praktyka zawodowa zaliczana jest na podstawie *Zaświadczenia o odbyciu praktyki*, które poświadczą, że student zrealizował praktykę w określonej instytucji, w danym terminie i wymiarze godzin. Formularz zawiera także miejsce na wypunktowanie zagadnień, z którymi student zapoznał się podczas praktyki, które – jak wykazano powyżej – są różne dla każdego studenta w zależności od miejsca jej odbywania, ogólną opinię o praktyce i w końcu ogólną ocenę praktyki. Formularz ten nie odnosi się do efektów kształcenia przypisanych do praktyki zawodowej i nie jest w konsekwencji narzędziem umożliwiającym ocenę stopnia ich osiągnięcia. Szerokie pole do interpretacji stwarza zawarte w formularzu sformułowanie: „W czasie trwania praktyki student/tka zapoznał/a się z zagadnieniami”, które sugeruje, że praktyka nie musi polegać na zaangażowaniu studenta w wykonywanie określonych czynności, a jedynie np. na obserwacji.

Jednostka umożliwia także zaliczenie praktyk na podstawie zatrudnienia, prowadzenia działalności gospodarczej lub podejmowania innych form działalności. Odnosny formularz zawiera jedynie prośbę studenta o zaliczenia praktyki w tym trybie oraz wymóg jednego z zaświadczeń 1) zaświadczenia o zatrudnieniu wraz z zakresem obowiązków, 2) dokumentu potwierdzającego własną działalność gospodarczą lub 3) dokumentu potwierdzającego prowadzenie innej działalności. O ile załączony do zaświadczenia o zatrudnieniu zakres obowiązków może pozwolić na odniesienie ich do efektów kształcenia przypisanych do praktyki i na tej podstawie jej zaliczenie, to dwa pozostałe zaświadczenia tej możliwości nie dają. Jednostka powinna opracować w tym zakresie procedury i narzędzie umożliwiające kompleksowe zaliczenie praktyki zawodowej na podstawie różnych form zatrudniania.

Zasady dyplomowania przyjęte na kierunku filologia bałtycka obowiązują od roku akademickiego 2013/2014. Określają one tryb zatwierdzania pracy dyplomowej, kryteria formalne dla prac licencjackich i magisterskich, efekty kształcenia, które powinna weryfikować praca dyplomowa oraz tryb przeprowadzania egzaminu dyplomowego. Zasady dyplomowania nie wskazują na język, w którym powinna być przygotowana praca dyplomowa, ale praktyka wykazuje, że jest to jeden z języków bałtyckich, będących przedmiotem studiów. Wszystkie prace dyplomowe sprawdzane są w programie antyplagiatowym. W przypadku wykrycia plagiatu sprawa kierowana jest do Komisji Dyscyplinarnej Studentów i Doktorantów UW.

Zgodnie z nimi temat pracy licencjackiej zatwierdza opiekun naukowy, a temat pracy magisterskiej kierownik katedry. Jednoosobowa procedura zatwierdzania tematów prac dyplomowych nie zawsze dobrze służy ich formułowaniu. Prowadzący seminaria podczas spotkania ZO PKA z nauczycielami akademickimi wskazywali, że czasem konsultują tematy z innymi pracownikami Zakładu Bałtystyki. Prowadzący zajęcia na kierunku pozytywnie

odnieśli się do pomysłu zatwierdzania tematów prac dyplomowych w sposób kolegiálny, na posiedzeniach zakładu lub katedry, co da możliwość dyskusji, dzielenia się doświadczeniami, włączania młodszych pracowników w proces dyplomowania i lepszego przygotowania ich do sprawowania opieki nad dyplomantami w przyszłości. Dyskusja nad tematami prac dyplomowych może przyczynić się do unikania sytuacji, w których formułuje się tematy zbyt trudne dla danego etapu kształcenia, co jak wykazała analiza prac dyplomowych ma incydentalnie miejsce na ocenianym kierunku.

Zgodnie z przyjętymi zasadami praca licencjacka sprawdza osiągnięcie efektów kształcenia w zakresie 1) znajomości problematyki, której dotyczy, 2) poprawnego posługiwania się terminologią związaną z tą problematyką, 3) formułowania rozwiniętej, spójnej i logicznej, poprawnej językowo wypowiedzi pisemnej, 4) umiejętności zbierania materiałów badawczych i rozpoznania stanu badań, 5) samodzielnego selekcjonowania i analizowania materiału, 6) sporządzania przypisów i bibliografii. Praca magisterska weryfikuje te same efekty kształcenia na wyższym stopniu zaawansowania oraz dodatkowo 1) świadome posługiwanie się uzasadnioną metodologią badawczą, 2) samodzielne formułowanie hipotez i wniosków badawczych i 3) samodzielne formułowanie uzasadnionych wniosków badawczych. Formularz oceny pracy dyplomowej pozwala zweryfikować wyżej opisane efekty kształcenia.

Egzamin licencjacki składa się z co najmniej z trzech pytań i jest zarazem sprawdzianem wiedzy z przedmiotów podstawowych, wykładanych na kierunku, wybranych z opublikowanych na stronie internetowej zagadnień egzaminacyjnych, przy czym jedno pytanie dotyczy problematyki pracy i jedno pytanie zadane jest w wybranym języku bałtyckim. Egzamin magisterski składa się także z co najmniej trzech pytań, które związane są z problematyką i metodologią pracy dyplomowej, przy czym jedno z pytań zadane jest w języku litewskim.

Taki przebieg egzaminów dyplomowych w połączeniu z oceną pracy dyplomowej pozwala na skuteczną weryfikację stopnia osiągnięcia efektów kształcenia w zakresie znajomości języka litewskiego, będącego podstawowym na kierunku oraz skutecznie weryfikuje przygotowanie do prowadzenia badań naukowych na studiach I stopnia i umiejętność ich prowadzenia na studiach II stopnia.

Wyniki uzyskiwane z zaliczeń i egzaminów są wprowadzane do systemu USOS. O kryteriach zaliczenia poszczególnych zajęć studenci są informowani na pierwszych zajęciach. Kryteria te (jako integralna część sylabusu) są dostępne w systemie USOS. Osobno kryteria podawane są do wiadomości studentów podczas zajęć w przypadku prac etapowych. Studenci mają prawo zgłaszania swoich uwag. W przypadku wątpliwości wyjaśniane są one z prowadzącym zajęcia lub koordynatorem przedmiotu. W kwestiach spornych studenci zwracają się do władz katedry. Mała liczba studentów w grupach zajęciowych pozwala unikać sytuacji konfliktowych oraz tworzy warunki równego traktowania studentów w procesie sprawdzania i oceniania efektów kształcenia. W sytuacjach budzących wątpliwości co do bezstronności, rzetelności czy porównywalności wyników na egzaminie, student może – zgodnie z pkt. VI, § 26 *Regulaminu studiów* – przystąpić do egzaminu komisyjnego, w którym może brać udział student obserwator (lub przedstawiciel samorządu studenckiego).

System organizacji sesji egzaminacyjnej, liczba egzaminów i ich rozłożenie w sesji są prawidłowe. Szczegółowe zasady zaliczenia etapu studiów opisane zostały w *Regulaminie studiów* (pkt. VII, § 30–31) i nie budzą one zastrzeżeń. Potwierdza to opinia studentów, którzy podczas spotkania z ZO PKA stwierdzili, że stosowane metody oceniania weryfikują ich wiedzę i umożliwiają uzyskanie informacji zwrotnej na temat stopnia osiągnięcia efektów kształcenia. System oceniania jest zrozumiały i porównywalny dla wszystkich studentów. Studenci wyrazili swoją pozytywną opinię co do przejrzystości oraz rzetelności stosowanych metod oceniania.

Stopień osiągnięcia efektów kształcenia dokumentowany jest przez wpisy do systemu USOS. Obejmują one oceny z egzaminów oraz zaliczeń na ocenę. Protokoły zaliczeń z poszczególnych semestrów oraz protokoły z egzaminów przechowywane są w dokumentacji katedry. W dokumentacji osób prowadzących zajęcia znajdują się też prace pisemne, testy, kolokwia przeprowadzane w ciągu semestru. W razie potrzeby mogą być one omawiane na zebraniach pracowników i przedstawiane do wglądu na prośbę kierownika katedry.

Zakład Bałtystyki jest małą jednostką, co umożliwia zindywidualizowane podejście do studenta, widoczne chociażby podczas hospitacji zajęć, w trakcie których prowadzący wykłady odwoływali się do indywidualnych umiejętności i osiągnięć poszczególnych osób. Także studenci kierunku podczas spotkania z ekspertami PKA podkreślali możliwość bezpośredniego indywidualnego kontaktu z nauczycielami akademickimi ich osobiste zaangażowanie. Dobry indywidualny kontakt wykładowców i studentów umożliwia w miarę potrzeb dostosowanie metod weryfikacji efektów kształcenia do predyspozycji studentów, zwłaszcza ze zdiagnozowanymi dysfunkcjami fizycznymi lub społecznymi.

Osiągnięte efekty kształcenia a rynek pracy lub dalsza edukacja

Kariery zawodowe absolwentów filologii bałtyckiej są monitorowane zarówno przez działającą na Uniwersytecie Warszawskim Pracownię Ewaluacji Jakości Kształcenia, jak i przez Zakład Bałtystyki za pośrednictwem właściwych baz danych i ankiet wewnętrznych rozpowszechnianych drogą elektroniczną. Jednostka stara się zbierać wszelkie informacje potwierdzające użyteczność na rynku pracy efektów kształcenia osiągniętych na kierunku. Z wieloma absolwentami jednostka utrzymuje stały kontakt, niektórzy z nich byli obecni na spotkaniu ZO PKA z przedstawicielami otoczenia-społeczno-gospodarczego. Ze zgromadzonych przez jednostkę informacji wynika, że absolwenci ocenianego kierunku po ukończeniu studiów podejmowali zatrudnienie m.in. w międzynarodowych instytucjach kulturalnych, wydawnictwach działających w Polsce i na Litwie, ambasadach, redakcjach naukowych, w biznesie na styku wymiany gospodarczej między Polską a krajami bałtyckimi, otwierają własną działalność gospodarczą, pracują jako tłumacze, piloci i przewodnicy wycieczek turystycznych itd. Część absolwentów studiów I stopnia podejmowała kształcenie na studiach II stopnia, zwykle na tym samym kierunku, a część absolwentów studiów II stopnia podejmowało prace badawcze w ramach studiów doktoranckich lub poza nimi.

Zasady rekrutacji

Rekrutacja kandydatów prowadzona jest według ogólnych zasad obowiązujących na uczelni. Przyjęte zasady rekrutacyjne są przejrzyste, zapewniają bezstronność zasad i procedur oraz równe szanse kandydatów w podjęciu kształcenia. Minimalny próg kwalifikacyjny w przypadku studiów I i II stopnia to 30 punktów na 100 możliwych do zdobycia. Zasady rekrutacji dostępne są na stronach internetowych UW, są aktualne i zrozumiałe.

W przypadku studiów I stopnia zasady rekrutacji zostały sformułowane odrębnie dla kandydatów z tzw. „nową maturą”, „starą maturą”, maturą międzynarodową (IB), maturą europejską (EB) i maturą zagraniczną. Zasady rekrutacji uwzględniają oceny maturalne z przedmiotów relewantnych dla przyjętych na kierunku efektów kształcenia, z określeniem minimalnego wyniku umożliwiającego wstęp na studia. Umożliwia to selekcję kandydatów posiadających wstępne kwalifikacje do osiągnięcia zamierzonych na kierunku efektów kształcenia.

O przyjęcie na studia II stopnia mogą ubiegać się osoby, które uzyskały dyplom licencjata, magistra, inżyniera lub równoważny na dowolnym kierunku. Kandydaci, którzy uzyskali stopień licencjata w zakresie filologii bałtyckiej przyjmowani są na podstawie dyplomu ukończenia studiów. Pozostali kandydaci przechodzą postępowanie rekrutacyjne sprawdzające ich wstępne kwalifikacje w zakresie znajomości języka litewskiego na poziomie B2 i łotewskiego na poziomie A2 oraz podstawnej wiedzy w zakresie literaturoznawstwa, językoznawstwa i historii krajów bałtyckich. Tak sformułowane kryteria rekrutacyjne pozwalają na podjęcie studiów II stopnia większej liczbie kandydatów, ale też dopuszczają do studiów osoby o zróżnicowanych kwalifikacjach wstępnych. Jednostka przygotowana jest jednak na rozwiązywanie tego typu problemów, udzielając indywidualnego wsparcia studentom podczas studiów w ramach systemu konsultacji i tutoringów, a także umożliwienie uczęszczania na dodatkowe zajęcia z praktycznej nauki języka obcego na wyższych latach studiów I stopnia.

Przyjęte w jednostce zasady dyplomowania, które stanowią proces wieńczący ukończenie studiów, skorelowane są z oczekiwaniami stawianymi kandydatom na studia o profilu ogólnoakademickim, które pozwalają im osiągnięcie na studiach I stopnia co najmniej przygotowania do prowadzenia badań naukowych, a na studiach II stopnia uczestniczenia w nich.

Podstawowym źródłem informacji publicznej na temat procesu rekrutacji na ocenianym kierunku jest specjalna strona UW strona. Zawiera ona kompletne, aktualne, zrozumiałe i zgodne z potrzebami kandydatów informacje o i umożliwia bezpośrednie przejście do stron jednostek prowadzących poszczególne kierunki, zapoznanie się z koncepcją studiów, kadra prowadząca zajęcia itp.

Potwierdzanie efektów uczenia się i kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym

Uniwersytet Warszawski ma przygotowane ogólne procedury dotyczące uznawania efektów uczenia się. Filologia bałtycka nie prowadzi jeszcze rekrutacji na studia na podstawie potwierdzania efektów uczenia się, jednak katedra, podobnie jak pozostałe instytuty Wydziału

Polonistyki, powołała doradcę ds. potwierdzenia efektów uczenia się, który odbył szkolenie zorganizowane przez Biuro ds. Jakości Kształcenia UW. Jeśli chodzi o kwalifikacje, które studenci uzyskują w szkolnictwie wyższym na innych uczelniach w kraju i za granicą, opracowany w jednostce system polega ocenił ekwiwalentności efektów kształcenia zdobytych w innej uczelni lub podczas wyjazdów. W przypadku programów wymiany procedura polega na przygotowaniu wraz z koordynatorem wyjazdów stypendialnych takiego programu pobytu na uczelni partnerskiej, by było możliwe zrealizowanie ekwiwalentnych efektów kształcenia. Po zakończeniu wyjazdu stypendialnego koordynator na podstawie zaświadczeń uczelni przyjmującej studentów i sylabusów przedmiotów, na które uczęszczał stypendysta, zatwierdza uzyskane przez studenta zaliczenia.

Monitorowanie i ocena progresji studentów, jak do tej pory nie wskazywały na konieczność podejmowania działań mających na celu doskonalenie zasad rekrutacji kandydatów, uznawania efektów i okresów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym, oraz zasad dyplomowania.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Program studiów I i II stopnia na kierunku filologia bałtycka umożliwia osiągnięcie wszystkich efektów kształcenia, przewiduje możliwość indywidualizacji zajęć w co najmniej stopniu przewidzianym w *Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów* (Dz.U. z 30 września 2016 r, poz. 1596), przewiduje zajęcia z języka obcego (niekierunkowego), z obszaru nauk społecznych oraz na studiach I stopnia z wychowania fizycznego. Plan studiów przewiduje moduły zajęć i treści programowe, które na studiach I stopnia umożliwiają przygotowanie do badań naukowych, a na studiach II stopnia pozwalają na włączenie wszystkich studentów w ich prowadzenie.

Plan studiów I stopnia przewiduje praktyki kierunkowe w wymiarze 40 godzin, którym odpowiadają 2 punkty ECTS. O miejscu odbywania praktyk decydują studenci po uprzednim skonsultowaniu tej kwestii z opiekunem praktyk. W żadnej z instytucji z osobną, w której odbywają się praktyki nie można zrealizować wszystkich przyporządkowanych do praktyk kierunkowych efektów kształcenia. Jednostka nie opracowała przy tym jednolitego dla wszystkich studentów programu praktyk, służącego realizacji przypisanych do nich efektów kształcenia. Programy praktyk są opracowywane indywidualnie na podstawie uzgodnień studenta z przyjmującą instytucją i zatwierdzane przez jednostkę jako ramowy zindywidualizowany program praktyki. Praktyki zawodowe stanowią słabszy punkt programu studiów i wymagają dopracowania pod względem programu umożliwiającego wszystkim studentom osiągnięcie wszystkich przypisanych do nich efektów kształcenia i doboru instytucji, w których są przeprowadzane.

Liczebność grup studenckich, formy zajęć i stosowane metody kształcenia pozwalają na osiągnięcie wszystkich efektów kształcenia. Opieka i wspieranie studentów w procesie uczenia się dokonuje się poprzez zapewnienie studentom indywidualnych kontaktów z wykładowcami poza zajęciami oraz możliwość zadawania pytań w trakcie zajęć. Jednostka motywuje

studentów do prowadzenia badań oraz publikowania lub prezentacji ich wyników, jak również uczestniczenia w różnych formach komunikacji naukowej poprzez realizację projektów naukowych z udziałem studentów.

Zajęcia odbywają się zgodnie z zasadami higieny procesu kształcenia.

Metody weryfikacji efektów kształcenia przyjęte na kierunku filologia bałtycka odpowiadają zakresom trzech kategorii: wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych. Przedstawione metody weryfikacji efektów kształcenia są właściwe dla poszczególnych efektów kształcenia i zapewniają skuteczność weryfikacji stopnia ich osiągnięcia. Jednak, pomimo kompleksowego i różnorodnego systemu oceny stopnia osiągnięcia efektów kształcenia zastrzeżenia budzą niektóre przygotowane narzędzia, które nie zawsze odpowiadają zakładanemu poziomowi opanowania przez studentów kierunkowych efektów kształcenia. Odrębny problem stanowi weryfikacja stopnia osiągnięcia efektów kształcenia przypisanych do praktyk kierunkowych. Procedury zaliczania praktyk nie odnoszą się bowiem do przypisanych do nich efektów kształcenia. Tą samą wadą obciążone są procedury zaliczania praktyki na podstawie działalności zawodowej.

Najważniejszymi etapami weryfikacji efektów kształcenia jest egzamin z praktycznej nauki języka oraz praca dyplomowa i egzamin dyplomowy na studiach I i II stopnia. Zasady przeprowadzania obu etapów weryfikacji są przejrzyste i przyjęte metody weryfikacji i oceny stopnia osiągnięcia efektów kształcenia należy uznać za właściwe. Analiza wybranych prac dyplomowych wskazuje, że studenci osiągają zamierzone efekty kształcenia. Nie mniej procedura jednoosobowego zatwierdzania tematów prac dyplomowych stanowi słaby punkt tego procesu i należałoby ją zastąpić dyskusją na zebraniach zakładu lub katedry, co da możliwość dzielenia się doświadczeniami, włączania młodszych pracowników w proces dyplomowania i lepszego przygotowania ich do sprawowania opieki nad dyplomantami w przyszłości, ułatwi także formułowanie problemów badawczych na poziomie odpowiednim dla uzyskiwanego stopnia kwalifikacji zawodowych.

Filologia bałtycka jest kierunkiem o małej liczbie studentów, co umożliwia zindywidualizowane podejście do studenta. Dobry kontakt wykładowców i studentów umożliwia w miarę potrzeb dostosowanie metod weryfikacji efektów kształcenia do predyspozycji studentów, zwłaszcza ze zdiagnozowanymi dysfunkcjami fizycznymi lub społecznymi.

Zasady rekrutacji na kierunek filologia bałtycka przygotowywane są co roku zgodnie z sugestiami, jakie przekazuje Biuro ds. Rekrutacji. Zasady rekrutacji są czytelne, zapewniają równość szans kandydatom oraz selektywność pozwalającą na ocenę wstępnych kompetencji umożliwiających osiągnięcie wszystkich efektów kształcenia przewidzianych dla profilu i stopnia studiów. Jednostka ma także opracowany skuteczny system przenoszenia efektów kształcenia, które studenci uzyskują w szkolnictwie wyższym na innych uczelniach w kraju i za granicą.

Dobre praktyki

Zalecenia

- 1) Opracowanie nowej koncepcji praktyk zawodowych w sposób:
 - umożliwiający wszystkim studentom uzyskanie tych samych efektów kształcenia;
 - zapewniający właściwy dobór instytucji, które umożliwią osiągnięcie wszystkim studentom wszystkich efektów kształcenia przypisanych do praktyki;
 - określający czynności, które studenci powinni wykonać podczas praktyki, zawarte w obowiązującym wszystkich studentów programie/instrukcji/ sylabusie praktyki;
 - umożliwiający ocenę stopnia osiągnięcia efektów kształcenia przypisanych do praktyki.
- 2) Opracowanie procedury zaliczania praktyki kierunkowej na podstawie pracy zawodowej w odniesieniu do efektów kształcenia przypisanych do praktyki kierunkowej.
- 3) Dostosowanie wszystkich narzędzi oceny osiągania efektów kształcenia na określonych etapach kształcenia do zakładanego poziomu.
- 4) Wprowadzenie kolegalnego systemu zatwierdzania tematów prac dyplomowych.

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia

3.2. Publiczny dostęp do informacji

Celem systemu zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego jest porządkowanie i doskonalenie procesów związanych z organizacją dydaktyki oraz nadanie cyklicznego charakteru prowadzonym analizom treści kształcenia, sposobów ich przekazu, metod oceniania osiągniętych efektów kształcenia, stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia. Wydział dąży do zapewnienia sprawnego i zorganizowanego przebiegu procesu dydaktycznego oraz ciągłego monitorowania, oceny i doskonalenia treści programowych i procedur formalnych. Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia jest corocznie przeglądany pod kątem aktualności i efektywności zastosowanych rozwiązań przez Wydziałowy Zespół Zapewniania Jakości Kształcenia, w porozumieniu z Prodziekanem ds. studenckich, dydaktycznych i studiów doktoranckich oraz Pełnomocnikiem Dziekana ds. Krajowych Ram Kwalifikacji. Wprowadzenie zmian w systemie wymaga zatwierdzenia przez Radę Wydziału Polonistyki. Jako interesariuszy wewnętrznego systemu zapewniania jakości jednostka zdefiniowała studentów wszystkich kierunków i poziomów prowadzonego kształcenia, słuchaczy studiów podyplomowych oraz pracowników naukowo-dydaktycznych, dydaktycznych i administracyjnych zatrudnionych na wydziale. Ponadto istotną, organizacyjną rolę w budowaniu systemu zapewniania jakości pełnią:

- Wydziałowy Zespół Zapewniania Jakości Kształcenia, do którego zadań należy przygotowywanie corocznych sprawozdań z oceny własnej, opiniowanie nowych programów studiów i procedur ewaluacyjnych, zgłaszanie projektów zmian, opracowywanie

tabeli partnerów społecznych, współtworzenie systemu zapewniania jakości na wydziale. W jednostce trwa dyskusja nad sposobem funkcjonowania zespołu i jego zadaniami, którym planuje się przypisać działania o charakterze strategicznym, niepowielającym doraźnych zadań innych gremiów;

- Pełnomocnik Dziekana Wydziału Polonistyki ds. Krajowych Ram Kwalifikacji, do którego zadań należy współtworzenie systemu zapewniania jakości na wydziale, opracowywanie i korygowanie zasad dyplomowania, udział w procesie oceny i weryfikacji programów studiów i efektów kształcenia oraz współtworzenie systemu monitorowania karier absolwentów;
- Komisja Dydaktyczna Wydziału Polonistyki, do której zadań należy opiniowanie bieżących działań legislacyjnych Rady Wydziału Polonistyki, proponowanie i opiniowanie zmian w programach studiów i zasadach studiowania, analiza raportów dotyczących jakości kształcenia, oceny efektów kształcenia;
- Samorząd Studentów Wydziału Polonistyki, który opiniuje zmiany w programach studiów, zasadach studiowania i procedurach ewaluacyjnych oraz dokonuje przeglądu wyników ankiet studenckich;
- Dziekan Wydziału Polonistyki, Prodziekan Wydziału Polonistyki ds. studenckich, dydaktycznych i studiów doktoranckich oraz zastępcy dyrektorów instytutów ds. studenckich i dydaktycznych, kierownicy studiów podyplomowych i specjalizacji, kierownik studiów doktoranckich, kierownicy katedry, którzy czuwają nad przebiegiem procesów dydaktycznych, rekrutacyjnych i ewaluacyjnych oraz formułują propozycje zmian w programach i procedurach;
- Komisja Rekrutacyjna Wydziału Polonistyki oraz Komisje Rekrutacyjne instytutów kierunkowych, które przygotowują uchwałę rekrutacyjną, przeprowadzają rekrutację, przygotowują sprawozdania z przebiegu rekrutacji, organizują dni otwarte i działania promocyjne;
- Rady Naukowe instytutów, które opiniują zmiany w programach studiów, dokonują okresowych przeglądów programów studiów i efektów kształcenia;
- Rada Wydziału Polonistyki, która zatwierdza zmiany w programach studiów, zasadach rekrutacji, przyjmuje raporty z przebiegu rekrutacji i realizacji efektów kształcenia.

Z wymienionymi organami i gremiami ściśle współpracują kierownicy zakładów, pełnomocnicy ds. współpracy z zagranicą, pełnomocnicy ds. rekrutacji, pracownicy dziekanatu i instytutowych toków studiów, a także opiekunowie studentów.

W ramach wizytowanego kierunku stworzone zostały przejrzyste mechanizmy projektowania, zatwierdzania, monitorowania i okresowego przeglądu programu kształcenia. Zgodnie z funkcjonującymi w ramach systemu rozwiązaniami, programy są na bieżąco analizowane przez prowadzących zajęcia oraz kierownictwo katedry. Wszelkie korekty, po uzyskaniu akceptacji przez pracowników i studentów katedry, zatwierdzane są przez Komisję Dydaktyczną Rady Wydziału, Radę Wydziału, a następnie Senat UW w przypadku, gdy wymaga tego zakres zmian. W proces konsultacji i opiniowania projektów zmian w programie zaangażowany jest również Wydziałowy Zespół Zapewniania Jakości Kształcenia.

Wewnętrznej ocenie podlega merytoryczny kształt modułów, efekty kształcenia oraz adekwatność punktacji ECTS. W procesie monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia wykorzystywana jest tzw. ankieta autoewaluacji, stanowiąca sprawozdanie z realizacji efektów kształcenia, przeprowadzana corocznie wśród wszystkich nauczycieli akademickich. Uzupełnieniem informacji pochodzących z wypełnionych kwestionariuszy są zestawienia przygotowywane przez Sekcję Toku Studiów UW na podstawie danych z systemu USOS. Analizie podlegają w szczególności elementy, które wskazują na trudności związane z osiągnięciem w minimalnym dopuszczalnym stopniu zakładanych efektów kształcenia lub powtarzające się w ramach poszczególnych modułów zajęć niedostateczne wyniki w nauce. Na podstawie raportów z katedry i instytutów wydziałowych oraz sprawozdań z systemu USOS, na listopadowym posiedzeniu Rady Wydziału dziekan przedstawia podsumowujący raport oceniający realizację efektów kształcenia w poprzednim roku akademickim.

W ramach ocenianego kierunku prowadzona jest intensywna współpraca z partnerami z otoczenia społeczno-gospodarczego. Współpraca ta opiera się przede wszystkim na sukcesywnej, choć niesformalizowanej ocenie programu studiów jako całości i sformalizowanej w znacznym stopniu w zakresie poszczególnych zagadnień, np. w odniesieniu do realizacji praktyk przez studentów czy też programów stypendialnych. Należy stwierdzić, że w głównej mierze jej podstawą jest ugruntowana, wieloletnia i wielowymiarowa współpraca kierunku ze strategicznymi z punktu widzenia prowadzonego kształcenia, instytucjami zewnętrznymi takimi jak Ambasada Republiki Litewskiej w Rzeczypospolitej Polskiej czy też Ambasada Republiki Łotewskiej w Rzeczypospolitej Polskiej. Jednoznacznie pozytywnie należy ocenić inicjatywy podejmowane przez kierownictwo jednostki, których celem jest konsultowanie programu studiów wizytowanego kierunku z programami studiów o zbliżonym profilu realizowanymi w innych ośrodkach akademickich. W tym celu w maju 2017 r. katedra zorganizowała sympozjum pn. „Kierunki rozwoju bałtystyki w Polsce”, w którym uczestniczyli przedstawiciele ośrodków prowadzących w Polsce badania bałtystyczne lub lituanistyczne, np. Zakładu Bałtologii Instytutu Językoznawstwa Wydziału Neofilologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu czy też Pracowni Kultury Litwy działającej w Katedrze Kultury Literackiej Pogranicza na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego.

W roku akademickim 2017/2018 studenci rozpoczęli kształcenie, którego podstawą są zmodyfikowane programy studiów wypracowane w ramach procesu ewaluacji i prac prowadzonych w poprzednich latach. W 2015 roku z inicjatywy kierownictwa katedry wśród studentów i absolwentów filologii bałtyckiej został przeprowadzony proces ankietyzacji, którego celem była pomoc w ustaleniu wniosków, na ile program studiów bałtystycznych spełnia oczekiwania studentów i czy wskazane są jego modyfikacje, a jeśli tak, to o jakim charakterze. Respondenci odpowiedzieli na kilkanaście pytań, odnosząc się między innymi do następujących kwestii: czy liczba godzin i intensywność nauczania języków bałtyckich na poszczególnych latach studiów jest wystarczająca? które spośród zajęć z programu studiów bałtystycznych są najbardziej przydatne pod kątem przygotowania do przyszłej pracy

zawodowej? jakiego typu zajęć brakuje w programie studiów bałtystycznych? czy studenci/absolwenci mieli możliwość wykorzystania umiejętności zdobytych na bałtystyce w pracy zawodowej? itp. Jednocześnie należy podkreślić, że oceniany kierunek ma bardzo kameralny charakter, co sprzyja utrzymywaniu bezpośrednich i przede wszystkim partnerskich kontaktów student – nauczyciel akademicki – władze katedry – władze wydziału. Kontakty te z punktu widzenia ZO PKA są istotnymi elementami inicjującymi, na różnych poziomach struktury organizacyjnej jednostki i w różnych grupach społeczności akademickiej, stałą refleksję na temat procesu kształcenia i warunków jego realizacji. Element ten należy uznać za mocną stronę realizowanych działań również z punktu widzenia łączenia różnych, często odmiennych punktów widzenia interesariuszy procesu kształcenia.

Wyniki wyżej wspomnianej ankietyzacji stały się bezpośrednią przyczyną zmian w programach studiów bałtystycznych. Zgodnie z oczekiwaniami studentów w programie dodano 30 godzin zajęć z języka łotewskiego na II roku oraz wprowadzono przedmiot wstęp do literatury łotewskiej na III roku studiów II stopnia. Ponadto zwiększono liczbę godzin translatorów na studiach II stopnia (o 30 na każdym roku). W przypadku dwóch przedmiotów – lektura tekstów łotewskich i historia języków bałtyckich – wprowadzenie zmian sugerowali prowadzący zajęcia, którzy w sprawozdaniach z realizacji efektów kształcenia sygnalizowali trudności wynikające ze zbyt wczesnej realizacji przedmiotów w ramach programu, przez co studenci nie byli w wystarczającym stopniu przygotowani do przyswojenia przekazywanych treści. W związku z tym przedmiot lektura tekstów łotewskich, prowadzony na II roku studiów I stopnia, został z programu usunięty, jako zbyt trudny na tym etapie znajomości języka. W jego miejsce wprowadzono dodatkowe 30 godzin języka łotewskiego na roku II oraz przedmiot wstęp do literatury łotewskiej na III roku studiów. Z kolei przedmiot historia języków bałtyckich, prowadzony na III roku studiów I stopnia, przesunięto na I rok studiów II stopnia – po ukończeniu przez studentów kursów gramatyki opisowej obydwu języków bałtyckich. Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, iż projekt zmodyfikowanego programu studiów został poddany szerokim konsultacjom, włącznie z przekazaniem go wszystkim studentom wizytowanego kierunku wraz z prośbą o wyrażenie opinii.

Uwzględniając wnioski zespołu oceniającego PKA wynikające z analizy programów kształcenia, należy podkreślić, iż zostały stwierdzone pewne usterki wymagające podjęcia działań o charakterze doskonalącym, które pomimo sprawnie zorganizowanego i funkcjonującego Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia, nie zostały przez jednostkę zdiagnozowane na etapie projektowania zmian programu studiów w latach 2015-2017. Usterki te dotyczą organizacji praktyk zawodowych na studiach I stopnia, przede wszystkim braku możliwości osiągnięcia przez wszystkich studentów wszystkich przypisanych do nich efektów kształcenia (→ kryterium 2). Jednocześnie należy podkreślić, że Uczelniany Zespół Zapewniania Jakości Kształcenia uwzględnił w harmonogramie prac na rok akademicki 2017/2018 przegląd organizacji praktyk zawodowych na poszczególnych kierunkach studiów. Odpowiedzialność za przeprowadzenie przeglądu i przekazanie wniosków, które posłużą wypracowaniu ogólnouczelnianych rekomendacji powierzono Wydziałowym Zespołom Zapewniania Jakości Kształcenia.

Niestandardową inicjatywą zrealizowaną przez Wydziałowy Zespół Zapewniania Jakości Kształcenia jest dokument stanowiący załącznik do *Strategii śródkresowej Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego na lata 2015-2018*. Jest to swoista mapa problemów zdiagnozowanych przez społeczność akademicką jednostki, mająca służyć bieżącemu oglądowi jej funkcjonowania, identyfikacji słabości, ale także dobrze działających obszarów. Głównym celem tej inicjatywy jest proponowanie pozytywnych, służących jednostce zmian w określonych obszarach jej funkcjonowania poprzez rozpoznawanie skali zjawisk, które jej pracownikom najbardziej utrudniają proces kształcenia studentów, prowadzenie badań naukowych, a także zapewnienie właściwej jakości wzajemnych relacji. Wykorzystanymi w procesie tworzenia dokumentu źródłami informacji o funkcjonowaniu jednostki były wnioski wynikające z badań ankietowych przeprowadzonych wśród kadry kierowniczej, nauczycieli akademickich, pracowników wspierających proces kształcenia, doktorantów i studentów.

Należy podkreślić, że wyżej wspomniane opracowanie zawiera wiele cennych informacji, które poddane refleksji i odpowiednio wykorzystane mogą służyć doskonaleniu funkcjonowania jednostki, w tym procesu kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów. Na obecnym etapie nie są jednak do końca jasne zasady analizy i wykorzystywania wniosków zawartych w dokumencie przez poszczególne organy i gremia wydziału. W opinii ZO PKA stworzenie przejrzystych powiązań pomiędzy sformułowanymi wnioskami, a ich analizą i wykorzystywaniem przez odpowiednie gremia i organy lub w szerszym ujęciu w ramach Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia, może wzmocnić zdolności jednostki do samodoskonalenia, w tym również w odniesieniu do procesu kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów. Zdaniem ZO PKA niektóre wnioski zawarte w tym dokumencie, powinny zostać poddane refleksji na poziomie kierunków studiów, jednostek organizacyjnych, które bezpośrednio odpowiadają za kształt i realizację procesu kształcenia, np. w formie oceny poszczególnych kierunków w odniesieniu do danego wniosku, wraz ze wskazaniem ewentualnych działań doskonalących – w przypadku, gdy dokonana samoocena uzasadnia ich sformułowanie.

Podstawowym źródłem informacji publicznej na temat procesu kształcenia na ocenianym kierunku są strony internetowe Katedry Językoznawstwa Ogólnego, Wschodnioazjatyckiego Porównawczego i Bałtytyki; Wydziału Polonistyki; Uniwersytetu Warszawskiego; Sekcji Toku Studiów Wydziału Polonistyki UW. Ponadto każdy student posiada konto w systemie USOS, co pozwala na pełny dostęp do wszelkich informacji o programie studiów, planie zajęć dydaktycznych oraz ocenach. Sylabusy przedmiotów umieszczane są w systemie USOS zgodnie z ogólnouniwersyteckim harmonogramem, po uprzednim sprawdzeniu poprawności opisów przez koordynatora przedmiotu i co bardzo istotne dostępne są również dla osób niezalogowanych. Za aktualizację informacji dla studentów na wspomnianych stronach odpowiadają ich administratorzy, dziekanat, sekretariaty i tok studiów, samorząd studencki oraz studenckie koła naukowe. Informacje organizacyjne, dotyczące pracowników naukowo-dydaktycznych, działalności naukowej, są zamieszczane i aktualizowane przez kierowników i sekretarzy zakładów. Na stronie internetowej udostępniane są sporządzane raz do roku przez Wydziałowy Zespół Zapewniania Jakości

Kształcenia raporty samooceny wydziału, dotyczące różnych aspektów jakości kształcenia. Wygląd i techniczne aspekty funkcjonowania strony internetowej leżą w gestii kierowników jednostek działających w porozumieniu z Biurem Promocji UW. W wyniku zdiagnozowanej potrzeby przypominania studentom istotnych informacji oraz umieszczania informacji dodatkowych, w sposób zapewniający skuteczność uruchomiono profil na jednym z portali społecznościowych. Należy przy tym podkreślić, iż podczas spotkań i rozmów zespołu oceniającego z różnymi grupami interesariuszy procesu kształcenia, tj. pracownikami, przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, absolwentami, a także studentami ocenianego kierunku, przedstawiciele żadnej z wymienionych grup nie zgłaszali jakichkolwiek uwag w stosunku do rodzaju i zakresu danych i informacji, do których Jednostka zapewnia publiczny dostęp.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Jednostka wypracowała uporządkowany i dostosowany do specyfiki jej struktury organizacyjnej i prowadzonych kierunków studiów sposób postępowania w zakresie projektowania, zatwierdzania, monitorowania i okresowego przeglądu programu kształcenia. We wspomnianych działaniach uczestniczą w odpowiednim zakresie interesariusze wewnętrzni, tj. nauczyciele akademicki, studenci, pracownicy administracyjni. Ponadto podejmowaniu refleksji nad programem kształcenia służą również opinie interesariuszy zewnętrznych, tj. przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego i absolwentów wizytowanego kierunku. Bezpośrednie kontakty student – nauczyciel akademicki – władze katedry – władze wydziału, są istotnymi elementami inicjującymi, na różnych poziomach struktury organizacyjnej jednostki i w różnych grupach społeczności akademickiej stałą refleksję na temat procesu kształcenia i warunków jego realizacji. Element ten należy uznać za mocną stronę realizowanych działań również z punktu widzenia łączenia różnych, często odmiennych punktów widzenia interesariuszy procesu kształcenia.

Niestandardowym działaniem jest przygotowanie załącznika do *Strategii śródkresowej Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego na lata 2015-2018*. Jest to swoista mapa problemów zdiagnozowanych przez społeczność akademicką jednostki, mająca służyć bieżącemu oglądowi jej funkcjonowania, identyfikacji słabości, ale także dobrze działających obszarów. Pomimo że na obecnym etapie nie są całkowicie jasne zasady analizy i wykorzystywania wniosków zawartych w dokumencie przez poszczególne organy i gremia wydziału, w opinii ZO PKA jest to narzędzie z bardzo dużym potencjałem, które może wzmocnić zdolności jednostki do samodoskonalenia, w tym również w odniesieniu do doskonalenia procesu kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów.

Należy podkreślić, iż w wyniku analizy programu kształcenia dokonanej przez ZO PKA stwierdzono pewne usterki, wymagające podjęcia działań o charakterze doskonalącym, które pomimo sprawnie zorganizowanego i funkcjonującego Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia nie zostały przez jednostkę zdiagnozowane na etapie projektowania zmian programu studiów w latach 2015-2017. Usterki te dotyczą organizacji praktyk zawodowych na studiach I stopnia, przede wszystkim braku możliwości osiągnięcia przez wszystkich studentów

wszystkich przypisanych do nich efektów kształcenia. W związku z powyższym, z punktu widzenia ZO PKA, uprawnione jest sformułowanie wniosku, że rozwiązania przyjęte w Wewnętrznym Systemie Zapewniania Jakości Kształcenia w odniesieniu do monitorowania i okresowego przeglądu programów kształcenia, wymagają dalszej refleksji i doskonalenia.

Dobre praktyki

Przygotowanie raportu, swoistej mapy problemów jednostki zdiagnozowanych na podstawie ankiet przeprowadzonych wśród kadry kierowniczej, nauczycieli akademickich, pracowników wspierających proces kształcenia, doktorantów i studentów. Głównym celem tej inicjatywy jest proponowanie pozytywnych, służących jednostce zmian w określonych obszarach jej funkcjonowania poprzez rozpoznawanie skali tych zjawisk, które jej pracownikom najbardziej utrudniają proces kształcenia studentów, prowadzenie badań naukowych, a także zapewnienie właściwej jakości wzajemnych relacji.

Zalecenia

- 1) Wykorzystanie w pełni potencjału wynikającego z badania przeprowadzonego wśród różnych grup społeczności akademickiej, będącego załącznikiem do *Strategii śródkresowej Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego na lata 2015-2018*.
- 2) Objęcie praktyk zawodowych systematycznym monitoringiem wydziałowego systemu zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia.

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

- 1.1. Liczba, dorobek naukowy/artystyczny oraz kompetencje dydaktyczne kadry
- 1.2. Obsada zajęć dydaktycznych
- 1.3. Rozwój i doskonalenie kadry

Do minimum kadrowego studiów I stopnia jednostka zgłosiła osiem osób, spośród których nie można do niego zaliczyć jednej osoby z tytułem zawodowym magistra, która jest rodzimym użytkownikiem języka litewskiego, ale nie posiada dorobku naukowego w żadnej z dyscyplin naukowych, do której przypisano kierunkowe efekty kształcenia. Pozostałe siedem osób zaliczonych do minimum kadrowego posiada dorobek naukowy w zakresie językoznawstwa lub literaturoznawstwa, co odpowiada dyscyplinom, do których odnoszą się kierunkowe efekty kształcenia. Spośród nich dwie osoby posiadają status samodzielnych pracowników nauki, w tym jedna prowadzi badania w zakresie języka litewskiego, który jest językiem podstawowym na kierunku. Spośród pięciu osób ze stopniem doktora, trzy prowadzą badania naukowe w obszarze języka litewskiego.

Do minimum kadrowego studiów II stopnia jednostka zgłosiła jednaście osób, spośród których nie można do niego zaliczyć jednej osoby z tytułem zawodowym magistra, która jest

rodzimy użytkownikiem języka litewskiego, ale nie posiada dorobku naukowego w żadnej z dyscyplin naukowych, do których przypisano kierunkowe efekty kształcenia. Pozostałe dziesięć osób zaliczonych do minimum kadrowego posiada dorobek naukowy w zakresie językoznawstwa lub literaturoznawstwa, co odpowiada dyscyplinom, do których odnoszą się kierunkowe efekty kształcenia. Spośród nich pięć osób posiada status samodzielnych pracowników nauki, w tym jedna prowadzi badania w zakresie języka litewskiego, który jest językiem podstawowym na kierunku. Spośród pięciu osób ze stopniem doktora, trzy prowadzą badania naukowe w obszarze języka litewskiego.

Tak więc na studiach I i II stopnia jednostka spełnia wymogi stawiane minimum kadrowemu określone w *Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów* (Dz. U. z 2016 r. poz. 1596), przy czym występuje rozbieżność w informacjach zawartych w bazie danych POL-on, a dokumentacją przedstawioną przez jednostkę. Należy także dodać, że w minimum kadrowym na obu poziomach studiów znajduje się jedna osoba specjalizująca się w badaniach nad językiem łotewskim, który jest językiem dodatkowym na kierunku.

Poza minimum kadrowym trzon osób prowadzących zajęcia na wizytowanym kierunku uzupełniają osoby specjalizujące się w lituanistyce lub lettonistyce: jedna osoba ze stopniem doktora z językoznawstwa litewskiego (pół etatu) oraz troje magistrów, w tym dwoje posiadających dorobek naukowy w zakresie literaturoznawstwa lub językoznawstwa oraz jeden *native speaker*. Ponadto do prowadzenia zajęć zatrudniani są specjaliści z innych jednostek Wydziału Polonistyki i UW. Niewielka część zajęć prowadzona jest także przez osoby zatrudnione na zlecenie: jedna osoba pochodząca z Łotwy (posiadająca tytuł zawodowy magistra specjalizująca się w literaturoznawstwie łotewskim) i jedna osoba z Litwy (posiadająca stopień doktora specjalizująca się w literaturoznawstwie litewskim). Zatrudnienie tych osób finansowane jest przez Litwę i Łotwę.

Dorobek naukowy nauczycieli stanowiących minimum kadrowe oraz pozostałych nauczycieli zatrudnionych w jednostce prowadzących zajęcia na kierunku odpowiada efektom kształcenia i treściom określonym dla kierunku. W lituanistyce, czyli w zakresach literaturoznawstwa litewskiego i językoznawstwa litewskiego, dorobek ma charakter kompleksowy i różnorodny i odpowiada problematyce badań prowadzonych w jednostce. W lettonistyce dorobek i doświadczenie kadry są wystarczające, aby umożliwić osiągnięcie przez studentów wszystkich zakładanych efektów kształcenia, jednak widoczny jest pewien niedostatek w zakresie badań literaturoznawczych: w ostatnich 10 latach brakuje publikacji naukowych z zakresu literaturoznawstwa łotewskiego.

Poza osiągnięciami naukowymi podkreślić należy doświadczenie i osiągnięcia dużej części kadry w zakresie tłumaczenia i przekładu, w tym jako tłumaczy przysięgłych oraz w przekładzie literatury pięknej oraz doskonalenie się dydaktyczne nauczycieli akademickich w ramach organizowanych przez UW warsztatów oraz staży i kursów na Litwie i Łotwie. Większość osób prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku posiada wieloletnie doświadczenie jako nauczyciele akademicy. O ich kompetencjach dydaktycznych i zaangażowaniu świadczy przede wszystkim bardzo wysoki stopień zadowolenia studentów,

wyrażony jednoznacznie na spotkaniu zorganizowanym w trakcie wizytacji. Wysoka ocena wynika również z hospitacji zajęć.

Obsada zajęć w latach akademickich 2016/2017 i 2017/2018 odpowiada ich zakresowi merytorycznemu. Programy studiów I i II stopnia przewidują cztery grupy modułów: 1) przedmioty podstawowe (praktyczna nauka języków litewskiego i łotewskiego oraz translatoryka), 2) przedmioty kierunkowe, 3) przedmioty specjalizacyjne (konwersatoria, seminaria, wykłady monograficzne) oraz 4) inne (np. filozofia, lektorat języka nowożytnego, przedmioty ogólnouniwersyteckie itd.). Nauczyciele prowadzący zajęcia z pierwszej grupy to osoby z bardzo wysoką kompetencją językową i dużym doświadczeniem w tłumaczeniu. Są wśród nich *native speakerzy* języka litewskiego (przedstawiciele mniejszości litewskiej w Polsce) lub łotewskiego (jedna osoba pochodząca z Łotwy). Przedmioty kierunkowe i specjalizacyjne są prowadzone przez osoby z odpowiednim dorobkiem naukowym i wysoką kompetencją dydaktyczną, gwarantującą osiągnięcie efektów kształcenia. Są to moduły w zakresie językoznawstwa, literaturoznawstwa, kultury i historii krajów bałtyckich. Jedynym mankamentem jest wspomniany wyżej niedostatek aktualnego dorobku specjalistycznego w zakresie literaturoznawstwa łotewskiego, choć prowadząca je osoba posiada dorobek we właściwej dyscyplinie nauki.

Ważnym kryterium doboru i oceny kadry są jej doświadczenia i osiągnięcia dydaktyczne uzupełnione o opinię studentów, uzyskaną za pomocą ankiet ewaluacyjnych przygotowanych przez Pracownię Ewaluacji Jakości Kształcenia UW. Wyniki tych ankiet wpływają na ocenę okresową pracownika i są też brane pod uwagę w decyzjach o kontynuacji współpracy z osobami zatrudnionymi na umowę-zlecenie.

Zatrudnienie nowych pracowników etatowych odbywa się w drodze konkursowej zgodnie z przepisami. W ostatnich trzech latach zatrudniony został jeden pracownik samodzielny z zakresu językoznawstwa litewskiego (w miejsce jednej osoby z tytułem profesora) oraz jeden adiunkt w zakresie literaturoznawstwa litewskiego. Wyzwaniem w polityce kadrowej jest niewątpliwie wzmocnienie zespołu w zakresie lettonistiki, podążające za zwiększoną po ostatniej wizycie ZO PKA liczbą zajęć w tym zakresie.

Niepojęcym zjawiskiem jest stosunkowo mała dynamika w osiągnięciu awansów naukowych własnych pracowników. Zakład Bałtystyki zatrudnia jedną osobę ze stopniem naukowym doktora habilitowanego, pięć osób ze stopniem doktora, spośród których trzy uzyskały stopień przed 2004 rokiem, a dwie w 2009 roku i trzy osoby ze stopniem magistra, w tym dwie, które ukończyły studia w latach 2004-2005. Czyli ostatnie awanse naukowe pracowników na stopień doktora miały miejsce 8 lat temu, a wykazani magistrowie na awans naukowy pracują już ponad 12 lat. Zatrudniona w zakładzie doktor habilitowana przeszła na UW z innej instytucji badawczej w 2016. Jednostka powinna więc zintensyfikować działania na rzecz awansów naukowych własnych pracowników w Zakładzie Bałtystyki. Z przeprowadzonych rozmów wynika, że w niedalekiej przyszłości przewidywane są obrony rozpraw doktorskich w ramach studiów doktoranckich, jak również pierwsze w historii bałtystyki warszawskiej postępowania habilitacyjne.

Jednocześnie należy wskazać, że jednostka stara się tworzyć warunki do rozwoju naukowego i zwłaszcza dydaktycznego swoich pracowników. Duża część kadry regularnie korzysta z różnych możliwości rozwoju i doskonalenia wiedzy i umiejętności dydaktycznych i naukowych, takich jak: udział w szkołach letnich, kursach i warsztatach na Litwie, poszerzając wiedzę i umiejętności w dziedzinach: językoznawstwo ogólne, językoznawstwo litewskie, literaturoznawstwo litewskie; udział w warsztatach translatorskich w Polsce, na Litwie i na Łotwie; udział w kursach na Litwie i na Łotwie dotyczących dydaktyki języka i kultury danego kraju; udział w konferencjach naukowych w kraju i za granicą; udział w szkoleniach dydaktycznych organizowanych przez Uniwersytet Warszawskich.

Każdy z pracowników naukowo-dydaktycznych podlega instytucjonalnej okresowej ocenie dorobku naukowego i osiągnięć dydaktycznych, semestralnej ewaluacji zajęć przeprowadzanej przez studentów w formie ankiet oraz w miarę potrzeb hospitacjom zajęć dydaktycznych. Wyniki okresowej oceny naukowo-dydaktycznej mają wpływ na obsadę zajęć i finansowanie badań naukowych w ramach badań statutowych. System oceny kadry jest więc kompleksowy i wieloaspektowy, uwzględniający obok osiągnięć naukowych także osiągnięcia w pracy dydaktycznej.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Jednostka spełnia wymagania *Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów* (Dz. U. z 2016 r. poz. 1596) dotyczące minimum kadrowych na stadiach I i II stopnia, przy czym występuje rozbieżność w informacjach zawartych w bazie danych POL-on a dokumentacją przedstawioną przez jednostkę. Dorobek naukowy nauczycieli stanowiących minimum kadrowe oraz pozostałych nauczycieli prowadzących zajęcia na kierunku filologia bałtycka odpowiada efektom kształcenia i treściom określonym dla kierunku i umożliwia osiągnięcie przez studentów wszystkich zakładanych efektów kształcenia. Obsada zajęć dydaktycznych jest prawidłowa pod względem zgodności dorobku naukowego i kompetencji dydaktycznych z dyscyplinami naukowymi powiązаныmi z zajęciami. Polityka kadrowa prowadzona na Wydziale Polonistyki zmierza do zapewnienia kadry naukowo-dydaktycznej, której kwalifikacje odpowiadają prowadzonym w niej kierunkom studiów i realizowanym w ich ramach specjalności. Niemniej uwagę zwraca słaba dynamika rozwoju naukowego większości pracowników Zakładu Bałtystyki i niedostatek w zakresie nauczycieli akademickich posiadających dorobek naukowy odnoszący się do literaturoznawstwa łotewskiego

Dobre praktyki

Zalecenia

- 1) Zintensyfikować działania na rzecz awansów naukowych pracowników w Zakładzie Bałtystyki.
- 2) Z uwagi na brak wśród kadry osób posiadających dorobek naukowy w zakresie literaturoznawstwa łotewskiego zaleca się podjęcie działań zapewniających udział w procesie kształcenia odpowiednich specjalistów.
- 3) Uzupełnić bazę danych POL-on o wszystkie osoby zaliczone przez jednostkę do minimum kadrowego kierunku.

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Jednostka współpracuje z otoczeniem społeczno-gospodarczym w różny sposób, przede wszystkim przez organizowanie imprez kulturalnych i edukacyjnych oraz udział pracowników i studentów w wydarzeniach i projektach organizowanych przez instytucje zewnętrzne, podczas których m.in. można ocenić umiejętności językowe studentów i ich wiedzę o krajach bałtyckich. Zakład Bałtystyki utrzymuje kontakty z potencjalnymi pracodawcami oraz z absolwentami pracującymi w różnych sektorach i wspiera studentów w szukaniu miejsc praktyk zawodowych. Dzięki temu wykładowcy poznają potrzeby rynku pracy, co wpływa na treść programów studiów oraz modułów kształcenia (głównie w zakresie tłumaczenia).

Pracownia Polsko-Bałtyckich Kontaktów Kulturowych organizuje, częściowo we współpracy z innymi organizacjami, wykłady otwarte i seminaria skierowane do szerszej publiczności. Współpracuje z międzynarodowymi instytucjami oraz z instytucjami państwowymi, m.in. Senat RP.

W organizacji imprez kulturalnych, i promocji wiedzy o krajach bałtyckich (np. spotkania klubu książki) jednostka współpracuje z ambasadami Republiki Litwy i Republiki Łotwy w Polsce, z Centrum Kultury Litewskiej przy ambasadzie RL, Litewskim Centrum Kultury Ludowej w Puńsku i innymi instytucjami i stowarzyszeniami kulturowymi lub związanymi z Litwą lub Łotwą. W popularyzacji wiedzy o Litwie i Łotwie studenci i pracownicy Zakładu Bałtystyki współpracują z radiostacjami i serwisami internetowymi. Wszystkie wymienione instytucje oferują także miejsca praktyk studenckich. Część studentów odbywa praktyki w firmach prywatnych prowadzących działalność gospodarczą związaną z krajami bałtyckimi (w tym obsługa klientów z Litwy lub Łotwy). Szeroki zakres współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym przy małej liczbie studentów powinien ułatwić jednostce wypracowanie nowej koncepcji praktyk kierunkowych i zapewnić właściwe miejsca jej ich odbywania (→ kryterium 2).

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Jednostka wykazuje się dużą aktywnością we współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Utrzymuje kontakty z liczną grupą pracodawców, absolwentów kierunku oraz organizacji, we współpracy z którymi organizuje przedsięwzięcia promujące kulturę Litwy i Łotwy. Pozwalają one m.in. oceniać stopień osiągnięcia kierunkowych efektów kształcenia. Dzięki sieci kontaktów z otoczeniem społeczno-gospodarczym jednostka ma możliwość wsparcia studentów w poszukiwaniach miejsc praktyk kierunkowych, ale także wprowadzania zmian w programie studiów związanych z potrzebami rynku pracy.

Dobre praktyki

Zalecenia

Brak

Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Stopień umiędzynarodowienia kształcenia w kierunku filologia bałtycka jest bardzo wysoki. Kształcenie prowadzone jest w zakresie dwóch języków bałtyckich (litewskiego jako podstawowego i łotewskiego jako dodatkowego) oraz na studiach I stopnia dodatkowo jednego języka obcego niekierunkowego.

Już od drugiego roku studiów I stopnia część zajęć kierunkowych jest prowadzona w języku litewskim. Część wykładowców to *native speakerzy*, zatrudnieni w uczelni na stałe lub w ramach umów-zlecenie. Oferta zajęć w językach obcych jest wzbogacona przez wykłady gościnne i cykle zajęć prowadzone przez naukowców z Litwy i Łotwy, przyjeżdżających w ramach różnych umów i programów. Nauczyciele akademicy jednostki korzystają z tych samych programów i regularnie wyjeżdżają z wykładami gościnnymi do uczelni za granicę. Wykłady zagranicznych naukowców, polityków oraz praktyków związanych z krajami bałtyckimi organizuje również działająca w jednostce Pracownia Polsko-Bałtyckich Kontaktów Kulturowych.

Możliwości wyjazdu na studia za granicą są znakomite: w ciągu studiów I stopnia każdy student wyjeżdża na Litwę lub Łotwę na co najmniej na kilkotygodniowy kurs języka i kultury, a większość studentów spędza semestr, czasem cały rok, na uczelni w jednym z krajów bałtyckich. Oprócz programu ERASMUS+ oraz programów wymiany na podstawie umów międzyrządowych studenci korzystają z ofert stypendialnych programów litewskich i łotewskich dla studentów zagranicznych. Jednostka wspiera mobilność studentów przez rozpowszechnianie informacji o programach wśród studentów i indywidualne konsultacje przed wyjazdem i po powrocie.

Ścisłe kontakty Zakładu Bałtystyki z instytucjami naukowymi na Litwie i Łotwie, wymiana wykładowców i staże naukowców, udział nauczycieli i studentów w międzynarodowych

konferencjach, warsztatach i kursach wpływają bardzo pozytywnie na jakość kształcenia w kierunku filologia bałtycka, w tym na aktualność stanu wiedzy wykładowców i treści zajęć. W proces umiędzynarodowienia studenci wprowadzani są nie tylko na poziomie nauki języka, ale także na poziomie badań naukowych, czego przejawem jest ich aktywny udział w organizowanej cyklicznie w różnych krajach międzynarodowej konferencji dla studentów i doktorantów *Bridges in the Baltic*. Uniwersytet Warszawskim był gospodarzem IV edycji tej konferencji w 2016 roku.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Jednostka stwarza warunki sprzyjające umiędzynarodowieniu procesu kształcenia. Skala mobilności jest bardzo wysoki, studenci i wykładowcy korzystają z licznych programów i umów wspierających staże i wyjazdy studyjne za granicę. Ścisła współpraca z instytucjami na Litwie i Łotwie wzbogaca ofertę dydaktyczną i umożliwia ciągły rozwój kierunku.

Dobre praktyki

Zapewnienie wszystkim studentom kierunku co najmniej kilkutygodniowych pobytów w jednym z krajów obszaru językowego, którego kierunek dotyczy, połączone ze sprawnym systemem uznawania efektów kształcenia zdobytych na uczelni zagranicznej.

Zalecenia

Brak

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

- 7.1. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa
- 7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne
- 7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Infrastruktura dydaktyczna i naukowa

Katedra Językoznawstwa Ogólnego, Wschodnioazjatyckiego Porównawczego i Bałtystyki mieści się w gmachu Wydziału Polonistyki usytuowanym w Kampusie Głównym Uniwersytetu Warszawskiego. Bałtystyka dysponuje tylko jedną własną salą zajęciową (02), która znajduje się w piwnicy i nie ma okien. Mimo to zarówno studenci jak i nauczyciele akademicy wysoko cenią zajęcia w tej sali, ponieważ znajduje się w niej także podręczny księgozbiór Zakładu Bałtystyki. Większość zajęć odbywa się w sześciu innych w ogólnodostępnych salach Wydziału Polonistyki oraz w Audytorium Maximum i dawnym gmachu Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego. Zajęcia seminaryjne w grupach liczących mniej niż pięć osób odbywają się także w jednym z gabinetów wykładowców, wyposażonym w tablicę i rzutnik.

Brakuje w nim jednak stolików, studenci dysponują tylko zwykłymi krzesłami. Sala 02 wyposażona jest w rzutnik, w pozostałych pomieszczeniach prowadzący zajęcia mogą korzystać z rzutników przenośnych (o ile sala nie jest wyposażona w nie na stałe). Do dyspozycji prowadzących są też dwa odtwarzacze CD i dwa przenośne komputery (w tej chwili trwa przetarg na 2 nowe komputery dla katedry). W całym budynku studenci, pracownicy i goście mają dostęp do bezprzewodowego Internetu. W czytelnich oraz w kilku miejscach Wydziału Polonistyki znajdują się ogólnodostępne stanowiska komputerowe.

Warunki lokalowe z pewnością nie są idealne, jednak baza dydaktyczna pozwala na realizację programu kształcenia i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia. Jest także wystarczająca do przygotowania studentów do prowadzenia badań naukowych na studiach I stopnia i ich włączania w nie na studiach II stopnia.

Budynek Wydziału Polonistyki został dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Budynek posiada podjazd i windę, część toalet posiada odpowiednie rozmiary i wyposażenie. Jednocześnie w sytuacji, gdy w grupie studenckiej znajduje się osoba niepełnosprawna, plan zajęć układany jest w taki sposób, by zajęcia odbywały się w większych salach, pozwalających na wygodne przemieszczanie się na wózku lub o kulach. Ponieważ liczba studentów na kierunku jest mała, rzadko wśród nich zjawiają się osoby niepełnosprawne. Jednak w takich sytuacjach jednostka podejmuje działania w zakresie dostosowania infrastruktury dydaktycznej i naukowej służącej realizacji procesu kształcenia oraz prowadzeniu badań naukowych do indywidualnych potrzeb związanych z zakresem niepełnosprawności, w sposób zapewniający tym studentom pełne uczestnictwo w procesie kształcenia oraz przygotowanie do prowadzenia badań i udział w badaniach. Baza dydaktyczno-naukowa wydziału spełnia wymogi przepisów BHP.

Zasoby biblioteczne

Wydział Polonistyki dysponuje dwiema specjalistycznymi bibliotekami: językoznawczą im. Jana Baudouina de Courtenay oraz literaturoznawczą im. Wacława Borowego. Zasoby tych bibliotek są rejestrowane w ogólnodostępnych katalogach elektronicznych i kartkowych UW. Obie biblioteki dysponują czytelniami i wypożyczalniami. W Bibliotece im. Jana Baudouina de Courtenay dostępne są komputery. Biblioteka ta mieści również księgozbiór podręczny (słowniki, podręczniki i encyklopedie) dla potrzeb studentów i wykładowców filologii bałtyckiej. Specjalistyczny językoznawczy i literaturoznawczy księgozbiór obu bibliotek uzupełniany jest o podręczną bibliotekę Zakładu Bałtystyki. Gromadzi ona systematycznie powiększane zbiory (4000 woluminów) w językach litewskim i łotewskim, które służą zarówno procesowi dydaktycznemu jak i w połączeniu ze specjalistycznymi bibliotekami wydziału zapewniającymi realizację efektów kształcenia w zakresie przygotowania do prowadzenia badań naukowych na studiach I stopnia i ich realizacji na studiach II stopnia. Coraz większą rolę w procesie kształcenia i prowadzenia badań naukowych zyskują także światowe zasoby cyfrowe w postaci baz danych i czasopism oraz bibliotek cyfrowych, do których uczelnia zapewnia odpowiedni dostęp. Ponadto studenci mogą korzystać z zasobów Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego. Działające na wydziale biblioteki dostosowane są do potrzeb

osób niepełnosprawnych i w ramach współpracy z Biurem ds. Osób Niepełnosprawnych w ramach indywidualnych potrzeb mogą przygotowywać materiały dla studentów dotkniętych różnymi dysfunkcjami.

Wielkość zasobów bibliotecznych i ich zakres tematyczny dostosowane są do liczby studentów i pozwalają w pełni realizować proces dydaktyczny, zapewniając osiągnięcie wszystkim studentom kierunkowych efektów kształcenia.

Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Jednostka monitoruje i uzupełnia infrastrukturę dydaktyczną i naukową oraz system biblioteczno-informacyjny, zapewniając udział studentów w tych procesach. Uwagi studentów są na bieżąco przekazywane kierownictwu katedry oraz zbierane jako część ewaluacji zajęć. Nowe meble, tablice, sprzęt itp. są kupowane na bieżąco. Jednostka dostosowała zabytkowy budynek do potrzeb osób niepełnosprawnych. Przygotowała także dokumentację kompleksowego remontu i zgromadziła połowę potrzebnych na ten cel środków.

Księgozbiór bałtystycki jest ciągle rozszerzany i aktualizowany. Wsparcie instytucji z Litwy i na Łotwy, jest na tyle wystarczające, że jednostka nie musi dokonywać dodatkowych zakupów. Pewien problem w tym zakresie stanowią ograniczone możliwości magazynowe.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową, umożliwiającą realizację programu kształcenia i osiągnięcie przez studentów, w tym studentów niepełnosprawnych, zakładanych efektów kształcenia, a także prowadzenie badań naukowych. Rozmiary bazy dydaktycznej i naukowej są dostosowane do liczebności studentów kierunku, a dobra organizacja zajęć pozwala skutecznie radzić sobie z ewentualnymi niedostatkami lokalowymi. Jednostka dostosowała budynek do potrzeb osób niepełnosprawnych, ma zdiagnozowane problemy związane z niedostatkami infrastruktury i przygotowany plan remontów, na które zgromadziła także część środków finansowych.

Dobre praktyki

Zalecenia

- 1) Kontynuowanie systematycznych działań na rzecz poprawy infrastruktury lokalowej wydziału.

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia

- 8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów kształcenia
- 8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

System wsparcia studentów na poziomie instytucjonalnym opiera się na działalności prowadzących zajęcia, władz Zakładu Bałtystyki oraz jednostek administracyjnych wydziału, które współpracują z organami samorządu studenckiego w sprawach związanych z procesem kształcenia i w sprawach socjalno-bytowych studentów. Rozwiązanie to jest skuteczne, prowadzący zajęcia wpierają studentów w jednostkach uczelni, dzięki czemu proces obsługi studentów w ich indywidualnych sprawach staje się szybki i efektywny.

W ramach wsparcia w procesie dydaktycznym nauczyciele akademicy prowadzą konsultacje dla studentów oraz przygotowują dodatkowe materiały i wprowadzają metody bieżącej oceny stopnia osiągania zakładanych efektów kształcenia podczas pracy na zajęciach. Jednostka stwarza możliwość wyboru promotora i tematu pracy dyplomowej. Studenci pozytywnie oceniają wsparcie jednostki w procesie przygotowania i obrony pracy dyplomowej, przede wszystkim stały kontakt z promotorem oraz indywidualne podejście do studenta.

Studenci wybitnie uzdolnieni mają możliwość wnioskować o indywidualizację procesu kształcenia zgodnie z przyjętym *Regulaminem studiów*. Mogą otrzymać nagrody rektora i dziekana. Wyróżniające się prace dyplomowe są zgłaszane na konkursy organizowane przez instytucje państwowe, organizacje i towarzystwa naukowe. Uczelnia przyznaje studentom stypendium rektora dla najlepszych studentów. Zasady przyznawania stypendiów są znane studentom oraz powszechnie dostępne, zamieszczone są na stronie internetowej. Zapewniają one sprawiedliwą i obiektywną ocenę osiągnięć studentów. Efektem wsparcia wybitnych studentów są stypendia przyznawane studentom kierunku filologia bałtycka (np. stypendium im. K. Būgi, przyznawane przez Rząd Litewski), a także liczne konferencje naukowe, w których uczestniczą studenci. Studenci mają możliwość działania w Kole Naukowym Bałtystów, w ramach którego aktywnie uczestniczą i organizują studenckie konferencje naukowe, a także wydarzenia kulturalne. Członkowie koła naukowego pozytywnie oceniają wsparcie udzielane im przez władze wydziału. Uczelnia oferuje studentom również możliwość uczestnictwa w spotkaniach z osobami wizytującymi z uczelni partnerskich.

Studenci niepełnosprawni mogą korzystać z pomocy Biura ds. Osób Niepełnosprawnych, którego zadaniem jest udzielanie wsparcia w ich indywidualnych problemach. Studenci niepełnosprawni mogą otrzymać stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych oraz wnioskować o indywidualizację trybu kształcenia. Uczelnia zapewnia również pomoc psychologa.

Władze uczelni i wydziału wspierają działania studentów na rzecz nawiązywania współpracy z otoczeniem społecznym i kulturalnym. Na uczelni działa samorząd studencki. Samorząd może ubiegać się o dofinansowanie projektów i korzystać z pomieszczeń w przypadku organizacji swoich wydarzeń. W ocenie przedstawicieli samorządu wsparcie, które jest im udzielane przez władze uczelni, jest satysfakcjonujące.

Ważną rolę we wsparciu studentów w kontaktach z otoczeniem społecznym i gospodarczym odgrywają kontakty Zakładu Bałtystyki, który udostępnia studentom i absolwentom informacje nt. ofert pracy, praktyk i staży, a także umożliwia udział w wydarzeniach kulturalnych. Jednostka podejmuje działania na rzecz popularyzacji kierunku studiów, biorąc udział,

w organizowanych przez jednostki uczelniane, spotkaniach promocyjnych (np. Dzień otwarty na UW), dzięki czemu stwarza możliwość zainteresowania przedstawicieli otoczenia społecznego i gospodarczego absolwentami kierunku filologia bałtycka.

Studenci wyrazili pozytywne opinie na temat jakości obsługi administracyjnej, przede wszystkim wskazali na okazywaną im życzliwość oraz szybkość załatwiania ich spraw. Na stronie internetowej uczelni, będącej według studentów, głównym źródłem informacji znajdują się aktualne informacje. Informacje o programie kształcenia i toku studiów są powszechnie znane i dostępne.

Jednostka prowadzi badania oceny systemu wsparcia studentów w ramach badań ankietowych, przeprowadzanych przez wydział, władze jednostki wykorzystują także nieformalne formy uzyskiwania informacji od studentów i absolwentów, poprzez kontakty prowadzących zajęcia. Na podstawie uzyskanych danych i informacji jednostka podejmuje działania w zakresie doskonalenia elementów wsparcia studentów. W 2015 roku przeprowadzono kompleksowe badania ankietowe na potrzeby stworzenia strategii wydziału (→ kryterium 3), które w części dedykowanej dla studentów, obejmowało m.in. kwestie wsparcia studentów wydziału.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Studenci otrzymują adekwatne do ich potrzeb wsparcie dydaktyczne, naukowe i materialne z uwzględnieniem zasady równego i sprawiedliwego dostępu do oferowanych form opieki. Mocną stroną systemu wsparcia jest możliwość indywidualizacji procesu kształcenia. Nauczyciele akademicki wspierają rozwój studentów zainteresowanych różnych aspektów swojej wiedzy, wykorzystując różne narzędzia wspierania wybitnych studentów. Należy podkreślić również działania jednostki na rzecz wsparcia studentów w zakresie nawiązywania kontaktów z otoczeniem społeczno-gospodarczym.

Dobre praktyki

Zalecenia

Brak

Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny

Zalecenie	Charakterystyka działań doskonalących oraz ocena ich skuteczności
Zwiększenie wymiaru zajęć z zakresu języka łotewskiego	Zalecenie zostało zrealizowane, przy czym język łotewski zachował na kierunku status języka dodatkowego.
Wprowadzenie jednolitych zasad mierzenia nakładu pracy studentów w punktach ECTS	Podjęto skuteczne działania w kierunku ujednoczenia stosowania zasad mierzenia nakładu pracy studentów.

